abf Trendsettend in cijfers

NRM Basisbestand 2022

Sociaaleconomische gegevens voor de verkeermodellen van Rijkswaterstaat

In opdracht van
Rijkswaterstaat - Water, Verkeer en Leefomgeving

Datum
15 september 2023

Auteur(s)
Léon Groenemeijer, Lamar Kiel, Tom Kleinepier, Bert Marchal, David Omtzigt

Kenmerk
r2023-0056LGR

ABF Research
Verwersdijk 8, 2611 NH Delft
+31 (0) 15 27 99 300 • info@abf.nl • www.abfresearch.nl

Copyright ABF Research 2023 De informatie in dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. ABF Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten, onnauwkeurigheden of onvolledigheden. Het gebruik van (onderdelen van) dit rapport is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld

Inhoudsopgave

01 **Inleiding** 6

1.1 Sociaaleconomische gegevens 7

1.2 Gebiedsindeling NRM/LMS 10

02 **Bevolking, huishoudens en woningen** 12

2.1 Bevolking naar leeftijd en geslacht 13

2.2 Institutionele bevolking 16

2.3 Particuliere huishoudens 16

2.4 Woningvoorraad 18

03 **Werkgelegenheid** 19

3.1 Banen naar sector 20

3.2 Zelfstandigen en banen in loondienst 24

3.3 Vestigingen 25

3.4 Oppervlakte distributiecentra en terminals 25

04 **Leerlingenplaatsen en OV-reisproducten** 26

4.1 Basis, Speciaal en Voortgezet onderwijs 27

4.2 Studenten Middelbaar beroepsonderwijs 31

4.3 Studenten Hoger onderwijs 33

05 **Beroepsbevolking** 35

5.1 Beroepsbevolking 36

06 **Diversen** 39

6.1 Actief Wagenpark 40

6.2 Parkeertarieven 43

6.3 Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen 45

07 **Buitenland** 47

7.1 België 48

7.2 Duitsland 48

7.3 Luxemburg 49

7.4 Frankrijk 49

01
Inleiding

De sociaaleconomische gegevens voor de verkeersmodellen van Rijkswaterstaat bestaan uit een groot aantal gegevens met betrekking tot bevolking, werkgelegenheid, leerlingen- en studentenplaatsen, beroepsbevolking, inkomen en parkeertarieven in 6.465 zones in Nederland en 489 zones in het buitenland.

1.1 Sociaaleconomische gegevens

In dit rapport wordt de totstandkoming van het NRM Basisbestand 2022 beschreven. In dit bestand zijn de sociaaleconomische gegevens voor 2022, het nieuwe basisjaar van de verkeersmodellen van Rijkswaterstaat, NRM/LMS, opgenomen. De gegevens zijn in de voorjaar en de zomer van 2023 verzameld en voor zover nodig geschat. De gegevens in het bestand hebben betrekking op 6.954 zogeheten NRM-zones, waarvan er 6.465 in Nederland liggen en 489 in het buitenland.

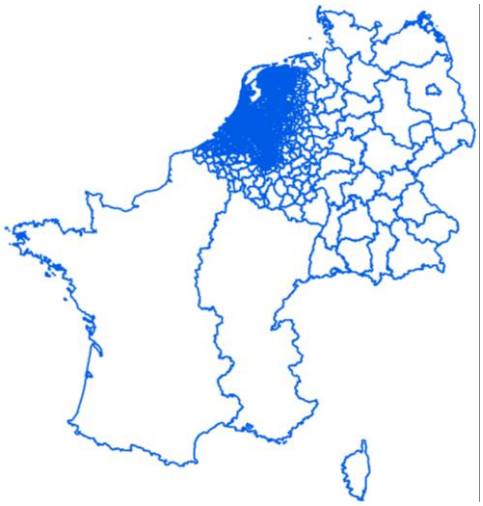
In dit rapport worden definities, bronnen, peildata en gehanteerde methoden beschreven. Daarnaast is er aandacht voor de kwaliteitsbewaking en worden per thema de gegevens voor 2022 vergeleken met de gegevens zoals opgenomen in het NRM Basisbestand 2018 (verschillenanalyse).

NRM-modelsysteem

Rijkswaterstaat gebruikt voor verkenningen en planstudies verkeersmodellen om de te verwachten omvang van het verkeer op het wegennet te schatten en om de effecten van beleidsmaatregelen, zoals extra infrastructuur, inzichtelijk te maken. Deze verkeersmodellen maken deel uit van één modelsysteem: het Nederlands Regionaal Model, NRM. Het systeem bestaat uit vier regionale verkeersmodellen voor de landsdelen Noord, Oost, Zuid en West en één nationaal model voor Nederland als geheel, het Landelijk Model Systeem (LMS).

Het modelsysteem bestaat geografisch gezien uit zogeheten NRM-zones. Per regionaal model worden de ‘moederzones’ op eigen wijze geaggregeerd. Het Nederlands deel van de zonering is in het verleden gebaseerd op een indeling van Nederland in viercijferige postcodegebieden. Een groot aantal van deze postcodegebieden, met name in stedelijke gebieden, zijn opgesplitst in twee of meer NRM-moederzones. Omdat viercijferige postcodegebieden gezien hun geografische verschijningswijze niet overal even geschikt zijn als zones in een verkeersmodel en de meeste data tegenwoordig op pc6- of adresniveau beschikbaar is, is bij aanpassing van de gebiedsindeling niet overal aan de postcodegebieden vastgehouden.
De buitenlandse zones volgen de bestuurlijke indeling in de ons omringende landen, met dien verstande dat dichtbij Nederland de omvang van de zones klein is (gemeenten, in een enkel geval delen van gemeenten), terwijl verder weg de zones groter zijn (bijvoorbeeld arrondissementen, Kreisen of Bundesländer). Voor alle ‘moederzones’ zijn sociaaleconomische gegevens (SEGs) bepaald.

Figuur 1.1: Gebiedsindeling NRM

Peildata

De meest gewenste peildatum voor de gegevens in het Basisbestand is aanvang 2022. Voor een aantal gegevens wordt gebruikt gemaakt van gegevens per 1-1-2022. Andere gegevens hebben betrekking op jaargemiddelden. Per thema worden de peildata van de gebruikte brongegevens in dit rapport vermeld. Voor de eenduidigheid worden alle gegevens gepresenteerd als betrekking hebbende op 2022. Het NRM Basisbestand 2018 heeft voor veel variabelen betrekking op 1-1-2019. Verschillen tussen de twee basisbestanden worden weergegeven als verschillen tussen basisjaar 2018 en basisjaar 2022, maar hebben betrekking op de ontwikkeling in drie jaar tijd.

Koppeltabel

Veel gegevens zijn op pc6-niveau beschikbaar. Er is daarom op basis van de BAG (versie oktober 2022) in GIS een koppeltabel gemaakt tussen pc6 (berekend als de gemiddelde X/Y-coördinaat van alle adressen met een bepaalde pc6-code) en NRM-zone. Ten behoeve van de koppeling met het LISA-bestand zijn in een later stadium een beperkt aantal pc6-codes die in het LISA-bestand voorkomen maar niet in de BAG bekend zijn handmatig gekoppeld.

Veranderingen t.o.v. NRM Basisbestand 2018

Het aantal in de SEGs opgenomen gegevens is uitgebreid. De sectorindeling van de banen is uitgebreid van zes naar acht. Er worden nu landbouw, industrie, detailhandel, diensten, horeca, zorg, overheid en overige banen onderscheiden. Nieuw is ook een raming van de zogeheten institutionele bevolking per zone. Daarnaast is nu ook het aantal woningen (verblijfsobjecten met woonfunctie) per zone opgenomen.

Een compleet overzicht van de in het NRM Basisbestand 2022 opgenomen variabelen en een korte omschrijving zijn in tabel 1.1 opgenomen. In de tabel zijn tevens de gebruikte bronnen opgenomen.

Tabel 1.1: Variabelen en (Nederlandse) bronnen opgenomen in het NRM Basisbestand 2018

Thema	Variabelen	Omschrijving	Bron
Gebiedskenmerken	SEGnr_2018	Nummering moederbestand	
	N	Zone_ID Noord	
	O	Zone_ID Oost	
	W	Zone_ID West	
	Z	Zone_ID Zuid	
	LMS	Zone_ID LMS	
	Uniek_id	Landsdeel en Zone_ID	
	PC4	PC4	
	PC4_opp	PC4 bepaald op basis aandeel oppervlak	
	WOONPLAATS	Woonplaats volgens BAG	
	GEM2019	Gemeentecode 2019	
	GEMNAAM	Gemeentenaam (indeling 2019)	
	COROP2019	COROP-nummer (indeling 2019)	
	PROV	Provincie (indeling 2019)	
	PROVINCIE	Provincienaam	
	LMSVAM	LMSVAM	
	VAM_LDL	VAM_LDL	
	LAND	Land	
	LANDSDEEL	Landsdeelnummer	
	OPP	Oppervlakte in hectare	berekend
	INTRA_DIST	Intrazonale afstand in hectometer	berekend
	XCOORD	X-coördinaat (In Nederland middelpunt bebouwing op basis van adressen, altijd in zone gelegen)	BAG
	YCOORD	Y-coördinaat (In Nederland middelpunt bebouwing op basis van adressen, altijd in zone gelegen)	BAG
Demografie	M_00_05	Mannen 0 t/m 5 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_06_11	Mannen 6 t/m 11 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_12_14	Mannen 12 t/m 14 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_15_17	Mannen 15 t/m 17 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_18_34	Mannen 18 t/m 34 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_35_54	Mannen 35 t/m 54 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_55_64	Mannen 55 t/m 64 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_65_74	Mannen 65 t/m 74 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	M_75_EO	Mannen 75 jaar en ouder	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_00_05	Vrouwen 0 t/m 5 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_06_11	Vrouwen 6 t/m 11 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_12_14	Vrouwen 12 t/m 14 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_15_17	Vrouwen 15 t/m 17 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_18_34	Vrouwen 18 t/m 34 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_35_54	Vrouwen 35 t/m 54 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_55_64	Vrouwen 55 t/m 64 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_65_74	Vrouwen 65 t/m 74 jaar	BRP/CBS/ABF-bewerking
	V_75_EO	Vrouwen 75 jaar en ouder	BRP/CBS/ABF-bewerking
	INWONERS	Totaal aantal inwoners	BRP/CBS/ABF-bewerking
	INST_BEV	Institutionele bevolking	BRP/CBS/ABF-bewerking
	HUISH	Totaal aantal particuliere huishoudens	BRP/CBS/ABF-bewerking
BAG	WONING	Totaal aantal woningen (verblijfsobjecten met een woonfunctie)	BAG
OV-kaarten	HOWEEK	Studenten Hoger Onderwijs met OV-Weekkaart (woonlocatie)	DUO
	MBOWEEK	Studenten Middelbaar Beroepsonderwijs met OV-Weekkaart (woonlocatie)	DUO
	HOWKND	Studenten Hoger Onderwijs met OV-Weekendaart (woonlocatie)	DUO
	MBOWKND	Studenten Middelbaar Beroepsonderwijs met OV-Weekendkaart (woonlocatie)	DUO
Banen	LANDBOUW	Totaal aantal banen in landbouw	LISA
	INDUSTRIE	Totaal aantal banen in industrie	LISA
	DETAIL	Totaal aantal banen in detailhandel	LISA
	HORECA	Totaal aantal banen in horeca en evenementensector	LISA
	DIENSTEN	Totaal aantal banen in dienstensector	LISA
	OVERHEID	Totaal aantal banen in overheidssector	LISA
	ZORG	Totaal aantal banen in zorgsector	LISA
	OVERIG	Totaal aantal banen in overige sectoren	LISA
	BANENTOT	Totaal aantal banen (incl. eenmanszaken)	LISA
	ZELFST	Totaal aantal banen in eenmanszaken	LISA
	BANENTOT2	Totaal aantal banen exclusief banen in eenmanszaken	LISA
	VESTIGING	Aantal vestigingen (op basis van LISA)	LISA
	DISTRIBUTIE	Aantal m^2 distributiebedrijven	BAG/LISA/ABF-inventarisatie
Auto's en Tarieven	ACT_WAG	Actief wagenpark (personenauto's)	RDW/CBS/ABF-bewerking
	PT_KP	Parkeertarieven kort parkeren	NPR/ABF-bewerking
Leerlingenplaatsen	BASIS_OW	Aantal leerlingenplaatsen in basisonderwijs	DUO
	SPEC_OW	Aantal leerlingenplaatsen in speciaal onderwijs	DUO
	VOORTG_OW	Aantal leerlingenplaatsen in voortgezet onderwijs	DUO
	MBO	Aantal leerlingenplaasten in middelbaar beroepsonderwijs	DUO/ABF-inventarisatie
	HBO_WO	Aantal leerlingenplaatsen in hoger onderwijs	DUO/BAG/ABF-inventarisatie
Beroepsbevolking	BBV_MAN	Mannelijke beroepsbevolking	EBB/CBS/ABF-bewerking
	BBV_VROUW	Vrouwelijke beroepsbevolking	EBB/CBS/ABF-bewerking
	WERKZ_M	Mannelijke werkzame beroepsbevolking	EBB/CBS/ABF-bewerking
	WERKZ_V	Vrouwelijke werkzame beroepsbevolking	EBB/CBS/ABF-bewerking
	PT_MAN	Parttime mannelijke werkzame beroepsbevolking (minder dan 30 uur per week)	EBB/CBS/ABF-bewerking
	PT_VROUW	Parttime vrouwelijke werkzame beroepsbevolking (minder dan 30 uur per week)	EBB/CBS/ABF-bewerking
Inkomen	INK_GEM	Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen	BD/CBS/ABF-bewerking
	INK_SOM	Som van besteedbaar inkomen per zone	BD/CBS/ABF-bewerking

Berekening waarden in 'percelen'

Het NRM Basisbestand 2022 wordt gebruikt om de SEGs voor de vijf modellen die Rijkswaterstaat gebruikt te vervaardigen. In het Basisbestand zijn per NRM-zone de zone_ID's van LMS, NRM Noord, NRM Oost, NRM West en NRM Zuid opgenomen. De opgeleverde percelen bestaan uit aggregaties op basis van deze zone_ID's waarbij de gegevens gesommeerd zijn, met uitzondering van de parkeertarieven waarvoor het gemiddelde genomen wordt, en het huishoudinkomen waarvoor de optelsom van het somproduct van huishoudinkomen en aantal huishoudens in de te aggregeren zones wordt gedeeld door het totaal aantal huishoudens (gewogen gemiddelde).

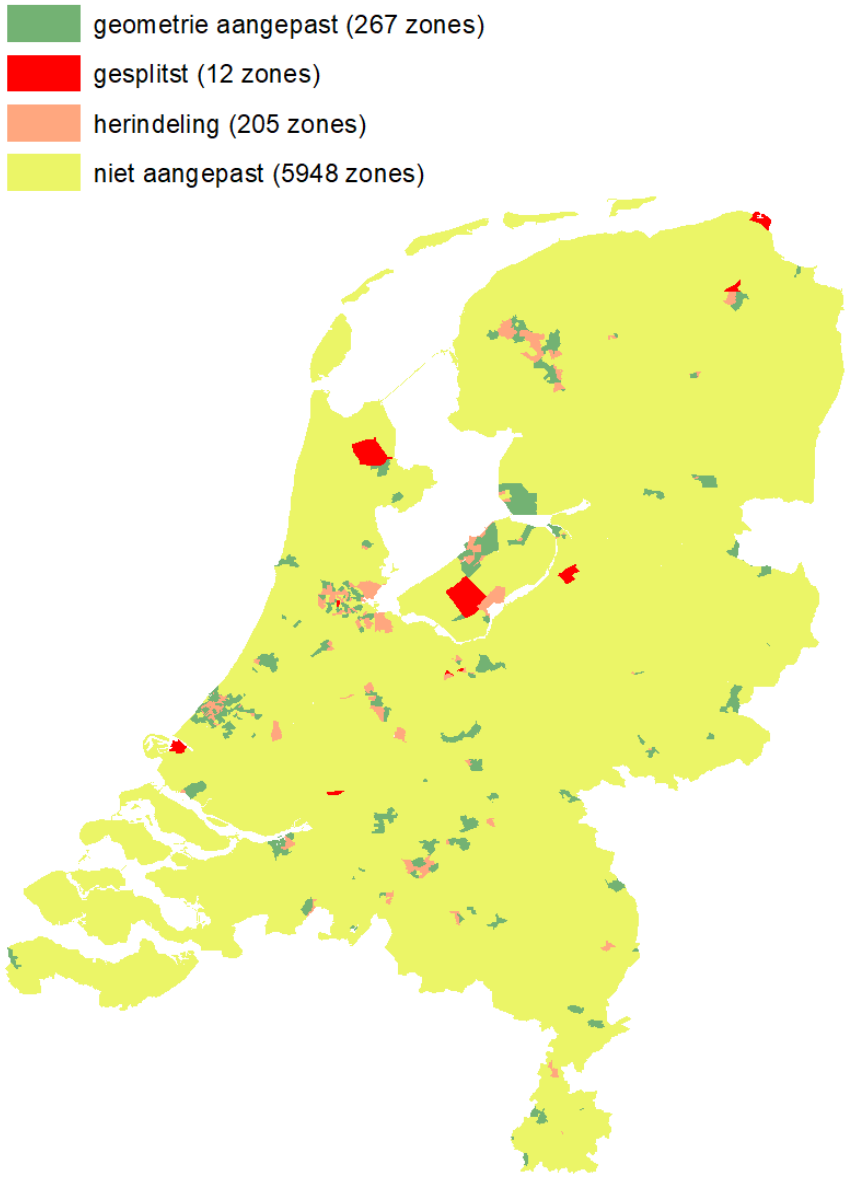
Opgeleverde bestanden

Het NRM Basisbestand 2022 bestaat uit zes dbf-bestanden: één Moederbestand met alle zones en vijf op verschillende wijze uit dit Moederbestand geaggregeerde bestanden voor de vijf verkeersmodellen die Rijkswaterstaat in gebruik heeft (NRM-Noord, NRM-Oost, NRM-West, NRM-Zuid en LMS). Daarnaast is er een Excelversie van het Moederbestand opgeleverd. Op basis van het moederwerkblad in dit bestand zijn middels zogeheten draaitabellen de afzonderlijke vijf 'percelen' gemaakt (onder elkaar in het werkblad draaitabellen). Middels verwijzingen worden hiermee de werkbladen van de vijf verkeersmodellen gevuld. Daarnaast bevinden zich in het Excelbestand werkbladen met aggregaties van de SEGs naar gemeente, COROP en provincie en is voorts een controlewerkblad opgenomen. De in dit rapport vermelde controles zijn daarin terug te vinden. Per verkeersmodel is voorts de geactualiseerde shapefile (GIS-bestand) van de gebiedsindeling in de oplevering opgenomen en een zogeheten mxd-bestand. Dit bestand kan geopend worden in het programma ArcGIS en biedt de mogelijkheid om de afzonderlijke variabelen te visualiseren. Daarnaast zijn de resultaten van het project toegankelijk gemaakt met behulp van het SWING-informatiesysteem (seg.incijfers.nl).

1.2 Gebiedsindeling NRM/LMS

De gebiedsindeling van het NRM is in een groot aantal zones aangepast (zie figuur 1.2). Deels gaat om het beperkte aanpassingen aan de geometrie (267 Nederlandse zones). 12 Nederlandse zones zijn in twee of meerdere zones gesplitst en 205 Nederlandse zones zijn sterk aangepast (herindeling). 5948 Nederlandse zones zijn niet veranderd. Het aantal buitenlandse zones is gelijk gebleven, maar van een deel van deze zones is de geometrie aangepast.

Figuur 1.2: Aangepaste zones (aantallen op basis van indeling NRM Basisbestand 2018)

02
Bevolking, huishoudens en woningen

Het aantal inwoners naar leeftijd en geslacht vormt een belangrijk onderdeel van de sociaaleconomische gegevens. Naast het aantal particuliere huishoudens is voor het eerst de omvang van de zogeheten institutionele bevolking alsmede de omvang van de woningvoorraad per zone in de SEGs opgenomen.

17591

Inwoners (miljoen)

8136

Particuliere huishoudens (miljoen)

263000

Institutionele bevolking

8046

Woningen (miljoen)

2.1 Bevolking naar leeftijd en geslacht

De raming van de bevolking naar leeftijd en geslacht per NRM-zone is tot stand gekomen met behulp van de hierboven beschreven koppeltabel tussen PC6-coördinaten en NRM-zones en informatie van het CBS uit de bevolkings- en huishoudensstatistiek. Peildatum van de gegevens is 1-1-2022. De raming is consistent met de wijze waarop de invoer voor het Primos-bevolkingsprognosemodel wordt geraamd.

In het NRM Basisbestand 2022 zijn dezelfde leeftijdsklassen opgenomen als in 2018. Dit betreft de klassen 0 t/m 5 jaar, 6 t/m 11 jaar, 12 t/m 14 jaar, 15 t/m 17 jaar, 18 t/m 34 jaar, 35 t/m 54 jaar, 55 t/m 64 jaar, 65 t/m 74 jaar en 75 jaar en ouder. Bij elke leeftijdsklasse worden mannen en vrouwen onderscheiden.

Definitie bevolking

Personen opgenomen als ingezetenen in de Basisregistratie Personen. Peildatum is 1 januari 2022.

Opgemerkt zij dat er volgens de laatst beschikbare cijfers die betrekking hebben op december 2020 in totaal 205.000 niet in de Basisregistratie Personen ingeschreven personen een baan in Nederland hebben[1]. Het gaat daarbij om 19 duizend personen uit België en 18 duizend uit Duitsland, maar de bulk betreft Polen (98 duizend), Roemenen (26 duizend) en Bulgaren (11 duizend). Gemeenten waar veel van deze personen werken zijn de grote steden, Westland, Venray, Venlo, Haarlemmermeer, Meierijstad. Omdat de verblijfplaats van deze personen niet bekend is zijn zij niet opgenomen in de SEGs.

Ontwikkeling

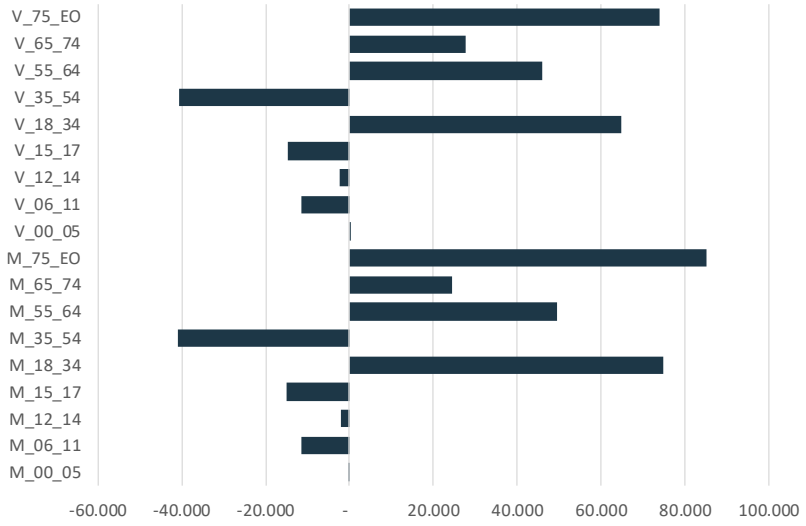
De bevolking van Nederland groeit snel. Ten opzichte van het NRM Basisbestand 2018 is de bevolking met 308.500 toegenomen tot 17.591.000 in het NRM Basisbestand 2022. Meer dan de helft van de bevolkingstoename in deze driejarige periode komt voor rekening van de 75-plussers. Ook de leeftijdsklasse 55 t/m 64 jaar en 65 t/m 74 jaar groeit hard. Alle andere leeftijdsgroepen die in de SEGs worden onderscheiden laten een afname zien, met uitzondering van de 18 t/m 34 jarigen. (zie Figuur 2.1).

De mannelijke bevolking is in totaal iets meer gegroeid dan de vrouwelijke. Het verschil bedraagt 20.400 personen. Vooral in de leeftijdsklassen 18 t/m 34 jaar en 75-plus zijn er meer mannen dan vrouwen bijgekomen.

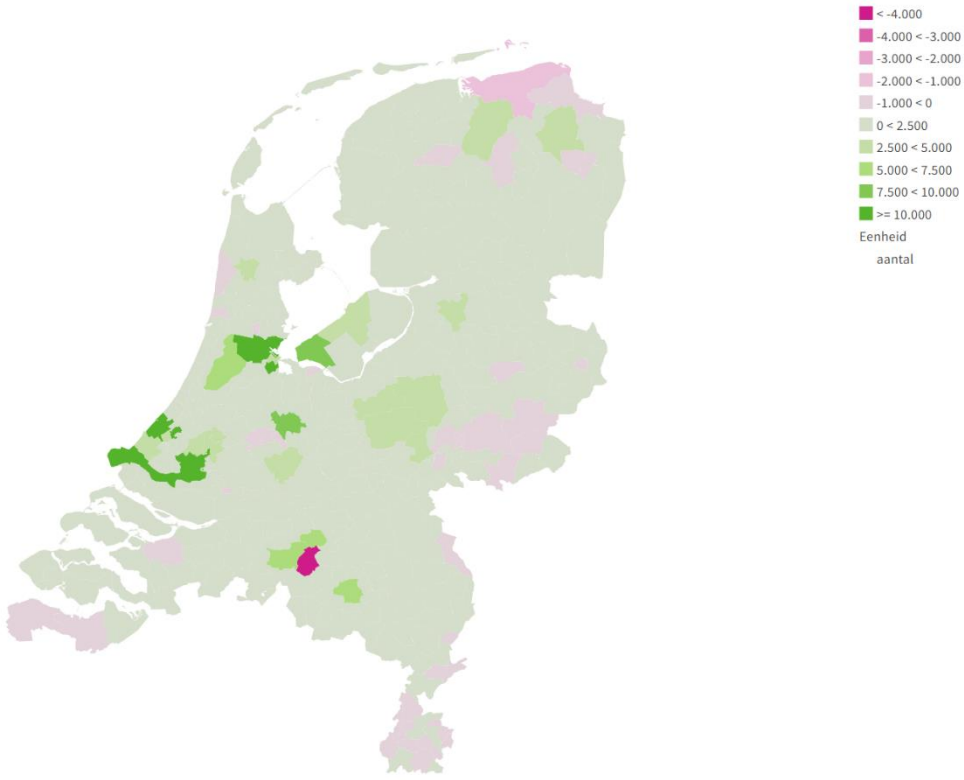
In Figuur 2-2 zijn de verschillen tussen de twee basisjaren per gemeente weergegeven. In absolute zien zijn de grote steden het meest in inwonertal toegenomen. Vanwege een gemeentelijke herindeling is de gemeente Haaren opgegaan in diverse andere gemeenten. De sterke afname in de

[1] Migrantenmonitor 2020, CBS, mei 2022

Figuur 2.1: Bevolkingsontwikkeling naar leeftijdsklasse en geslacht tussen basisjaar 2018 en basisjaar 2022 (drie jaar); bron: CBS/BRP

Figuur 2-2: Verschil in bevolking Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022; bron: CBS/bewerking ABF Research

gemeente Oisterwijk in het kaartje is te wijten aan het geheel aan deze gemeente toerekenen van Haaren in 2018, terwijl een deel van de bevolking naar een andere gemeente is overgegaan.

Kwaliteitsbewaking

De resultaten voor 2022 zijn op gemeenteniveau vergeleken met de op Statline gepubliceerde bevolkingsaantallen. Het merendeel van de resultaten komt exact overeen met de Statline-cijfers. In 38 gemeenten zijn er zeer beperkte afwijkingen. De maximale afwijking is 0,26%.
Voorts is gecontroleerd of de aantallen per leeftijdsklasse per zone optellen tot het totaal aantal inwoners per zone.

Nagegaan is voorts of er op zoneniveau grote niet verklaarbare verschillen met basisjaar 2018 voorkomen. Deze analyse is uitsluitend uitgevoerd voor de 5.984 zones die niet veranderd zijn. De zones met sterke inwonerstijging zijn bekend als nieuwbouwlocaties zoals Leidsche Rijn in Utrecht en de Triangel in Waddinxveen. In zones met daling gaat het met name om wijken waar gesloopt is. Daarnaast speelt de huishoudensverdunning een rol. Voor het relatief sterk dalen van het inwonertal in zone 5123 in Steenbergen is geen sluitende verklaring gevonden. Mogelijk handelt het om administratieve correcties. Het inwonertal in Basisjaar 2022 komt vrijwel overeen met het aantal inwoners in CBS-buurt Welberg. Aangezien de zone groter is dan de buurt, het landelijk gebied rondom de kern hoort erbij, is aan te nemen dat het inwonertal in de zone nu klopt.

Tabel 2.1: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal inwoners in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
3047	Utrecht	5.352	7.803	2.451
4171	Waddinxveen	1.799	4.247	2.448
2748	Almere	1.565	3.718	2.153
3605	Hoofddorp	9.689	11.773	2.084
3362	Diemen	2.610	4.682	2.072
3267	Veenendaal	3.102	5.080	1.978
2780	Almere	1.543	3.421	1.878
4575	Rotterdam	6.620	8.390	1.770
324	Groningen	1.298	2.866	1.568
3049	Utrecht	153	1.664	1.511
3806	Volendam	7.974	7.534	-440
3317	Huizen	8.709	8.254	-455
4498	Schiedam	10.036	9.564	-472
3033	Utrecht	1.204	705	-499
123	Appingedam	5.203	4.645	-558
3017	Utrecht	12.267	11.669	-598
3007	Utrecht	10.055	9.365	-690
6174	Maastricht	3.058	2.094	-964
5123	Steenbergen	2.828	1.634	-1.194
4577	Rotterdam	8.287	7.084	-1.203
Nederland		17.282.206	17.590.672	308.466

2.2 Institutionele bevolking

Een deel van de bevolking woont in een instelling. De personen die daar verblijven worden door het CBS onder de institutionele huishoudens geschaard. Deze variabele wordt voor het eerst in de SEGs opgenomen.

Definitie institutioneel huishouden:

Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en daar bedrijfsmatig worden voorzien in dagelijkse levensbehoeften. Ook de huisvesting vindt bedrijfsmatig plaats. Het gaat om instellingen zoals verpleeg-, en verzorgingshuizen, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg, forensische centra, instellingen voor verstandelijk, lichamelijk en zintuiglijk gehandicapten, instellingen voor verslavingszorg en daklozenopvang, internaten, kloosters, gevangenissen, kazernes, en asielzoekerscentra, waarin de personen in principe voor langere tijd (zullen) verblijven.

De institutionele bevolking wordt in 2022 geschat op 262.500 personen. Bron is een door het CBS geleverd bestand op pc6-niveau afgerond op vijftallen. Peildatum is 1 januari 2022.

Een groot deel van de institutionele bevolking woont in grote instellingen. Een klein deel woont echter in institutionele huishoudens met minder dan 5 personen.

Kwaliteitsbewaking

Het CBS publiceert geen gegevens over de institutionele huishoudens/bevolking op gemeenteniveau. Op nationaal niveau komen de aantallen overeen.

2.3 Particuliere huishoudens

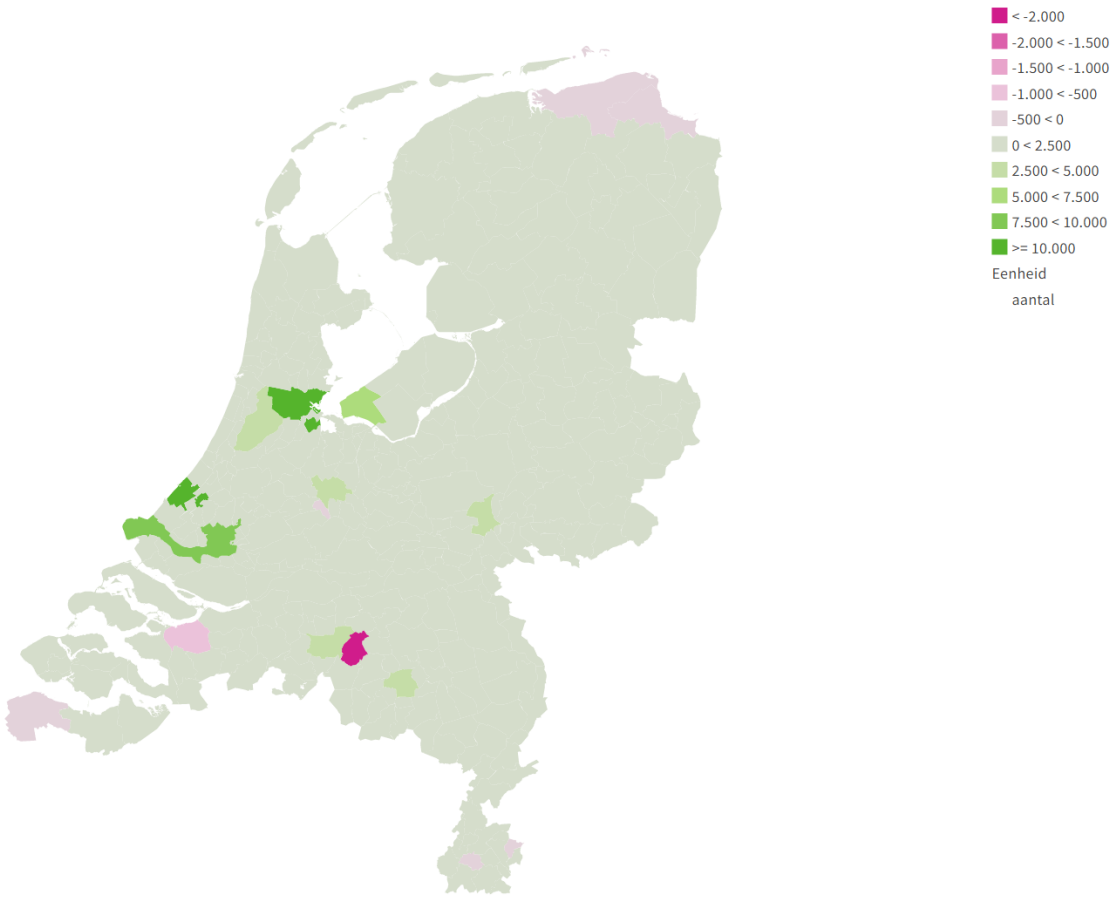
Definitie particulier huishouden:

Eén of meer personen die samen een woonruimte bewonen en zichzelf, dus niet-bedrijfsmatig, voorzien in de dagelijkse levensbehoeften.

Het CBS leidt de huishoudens af uit de BRP en onder andere bestanden van de belastingdienst. Peildatum is 1 januari 2022.

Het aantal huishoudens is tussen NRM Basisbestand 2018 en NRM Basisbestand 2022 met 214.000 toegenomen tot 8.136.000. Het aantal huishoudens is in deze periode met 2,7%, relatief gezien sneller toegenomen dan de bevolking (1,8%). De gemiddelde huishoudensgrootte is gedaald van 2,15 naar 2,13.

Figuur 2-3: Verschil in aantal huishoudens Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022; bron: CBS/bewerking ABF Research; *Notabene: zie ook opmerking over Oisterwijk bij inwoners*

Kwaliteitsbewaking

De resultaten zijn vergeleken met de op Statline gepubliceerde aantallen huishoudens per gemeente. Het merendeel van de resultaten komt exact overeen met de Statline-cijfers. In 38 gemeenten zijn er zeer beperkte afwijkingen. De maximale afwijking is -0,71%.

De grootste verschillen op zoneniveau zijn grotendeels verklaarbaar door nieuwbouw en sloop. In een aantal zones (Steenbergen, Utrecht) zijn mogelijk administratieve correcties doorgevoerd.

Tabel 2.2: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal huishoudens in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
3362	Diemen	2.089	3.372	1.283
4218	Leiden	1.828	2.957	1.129
3044	Utrecht	3.352	4.388	1.036
4575	Rotterdam	3.388	4.412	1.024
3047	Utrecht	2.038	3.021	983
2748	Almere	661	1.610	949
3199	Nieuwegein	178	1.109	931
4591	Rotterdam	7.706	8.574	868
263	Groningen	1.046	1.882	836
4516	Rotterdam	4.437	5.263	826
123	Eemsdelta	2.406	2.177	-229
2435	Nijmegen	3.896	3.652	-244
6208	Maastricht	359	115	-244
3007	Utrecht	4.735	4.362	-373
3479	Amsterdam	3.619	3.211	-408
3017	Utrecht	7.369	6.897	-472
4577	Rotterdam	3.681	3.191	-490
3033	Utrecht	1.155	633	-522
6174	Maastricht	2.615	1.666	-949
5123	Steenbergen	2.132	854	-1.278
Nederland		7.924.747	8.138.591	213.844

2.4 Woningvoorraad

Definitie woning:

Verblijfsobject met woonfunctie volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

De woningvoorraad is voor het eerst in de SEGs opgenomen. Verblijfsobjecten kunnen in de BAG meerdere functies hebben. Indien één van deze functies de woonfunctie is, wordt het verblijfsobject onder de woningvoorraad geschaard.

In totaal zijn er volgens de BAG in 2022 in Nederland 8.045.600 woningen. Peildatum is 1 januari 2022. Een deel van deze woningen wordt door meerdere huishoudens bewoond (woningdelers). Een deel van de woningen staat leeg, is in gebruik als tweede woning of wordt voor een andere functie gebruikt. Daarnaast is het zo dat een deel van de bevolking in een niet-woning woont. Het kan gaan om woonwagens, woonboten of verblijfsobjecten met een niet-woonfunctie.

03 Werkgelegenheid

Woon-werkverkeer en zakelijk verkeer vormen een groot aandeel in de dagelijkse verplaatsingen. Daarom zijn er in de sociaaleconomische gegevens veel gegevens met betrekking tot de werkgelegenheid opgenomen.

9370

Banen (miljoen)

1426

Zelfstandigen (miljoen)

1975

Vestigingen (miljoen)

39304

Distributiecentra (miljoen m^2)

3.1 Banen naar sector

Het aantal banen en vestigingen is in beeld gebracht met behulp van het LISA-register. In dit register wordt de werkgelegenheid op vestigingsniveau (adresniveau) op basis van de inschrijvingen in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel en jaarlijkse enquêtes bijgehouden. In het downloadbare LISA-handboek, laatste versie oktober 2018, is de exacte werkwijze beschreven.

Definitie baan:

Een bezette arbeidsplaats van één of meer uren per week.

Arbeidskracht die beroepsmatig (een) betaalde activiteit(en) verricht op of vanuit de vestiging: meewerkende ondernemer/eigenaar (directeur, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandig beroepsbeoefenaar, werknemer, uitzendkracht.

Een werkzame persoon kan meerdere banen hebben. In principe worden werkzame personen in LISA geteld op het adres waar ze werkzaam zijn. Daarmee worden dus feitelijk banen of te wel bezette arbeidsplaatsen geteld.

Het is overigens niet altijd realiseerbaar banen aan de daadwerkelijke adressen waar de werkzaamheden plaatsvinden toe te wijzen, maar dit is wel het streven. Bij bijvoorbeeld schoonmaakpersoneel is dat niet mogelijk omdat dit geregistreerd wordt bij de vestiging van waaruit het wordt uitgezonden en niet op de feitelijke werkplek. Uitzendkrachten staan formeel op de loonlijst bij uitzendbureaus of -instellingen. Omdat LISA het uitgangspunt hanteert om werkzame personen te tellen op de plek waar ze werken worden uitzendkrachten geteld bij de inlenende bedrijven waar ze feitelijk werken. Gesubsidieerde arbeidskrachten, zoals WSW-ers, worden binnen LISA beschouwd als werkzame personen. Het komt voor dat deze krachten niet werkzaam zijn op het adres van de vestiging waarbij zij in dienst zijn. In tegenstelling tot uitzendkrachten worden ze dan geteld bij de uitlenende organisatie en niet bij de vestiging waar ze feitelijk werkzaam zijn.
Zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers) worden net als freelancers binnen LISA beschouwd als zelfstandige bedrijven. Ondernemers/eigenaren moeten zichzelf meetellen in het eigen bedrijf ook als zij zich laten inhuren door een ander bedrijf.
Gedetacheerden en personen die via een uitleenbedrijf werkzaam zijn, worden geteld bij het bedrijf waar ze op de loonlijst staan. In de meeste gevallen is dat bij de uitlenende organisatie. Payrollbedrijven nemen het juridische werkgeverschap en de bijbehorende arbeidsrechtelijke risico's van de werkgever over vaak in de vorm van een uitzend- of detacheringconstructie. Om deze reden worden in LISA payrollmedewerkers geteld bij het bedrijf waar feitelijk gewerkt wordt.

Er worden in de SEGs met ingang van basisjaar 2022 acht bedrijfssectoren onderscheiden. Naast landbouw, industrie, detailhandel, diensten, overheid en overige worden nu ook consumentendiensten en zorg onderscheiden, zie tabel 3-1.

Tabel 3.1: Indeling acht sectoren werkgelegenheid in NRM Basisbestand 2022.

Sector (SEGs-indeling)		Standaard Bedrijfscodeindeling (versie 2014)
LANDBOUW	A	Landbouw, bosbouw en visserij
INDUSTRIE	B	Winning van delfstoffen
INDUSTRIE	C	Industrie
INDUSTRIE	D	Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
INDUSTRIE	E	Winning en distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering
INDUSTRIE	F	Bouwnijverheid
	G	Groot- en detailhandel; reparatie van auto's
INDUSTRIE	45	Handel in en reparatie van auto's, motorfietsen en aanhangers
OVERIG	46	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)
DETAILHANDEL	47	Detailhandel (niet in auto's)
OVERIG	47.9	Detailhandel niet via winkel of markt
OVERIG	H	Vervoer en opslag
CONSUMENTENDIENSTEN	I	Logies-, maaltijd- en drankverstrekking
DIENSTEN	J	Informatie en communicatie, alle behalve
CONSUMENTENDIENSTEN	59.14	Bioscopen
DIENSTEN	K	Financiële instellingen
DIENSTEN	L	Verhuur van en handel in onroerend goed
DIENSTEN	M	Advisering, onderzoek en overige specialistische zakelijke dienstverlening
DIENSTEN	N	Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening
OVERHEID	O	Openbaar bestuur, overheidsdiensten en verplichte sociale verzekeringen
OVERHEID	P	Onderwijs, alle behalve:
CONSUMENTENDIENSTEN	85.5	Overig onderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.51	Sport- en recreatieonderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.51.1	Zeil- en surfscholen
CONSUMENTENDIENSTEN	85.51.9	Overig sport- en recreatieonderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.52	Cultureel onderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.52.1	Dansscholen
CONSUMENTENDIENSTEN	85.52.2	Kunstzinnige vorming van amateurs (geen dansscholen)
CONSUMENTENDIENSTEN	85.53	Auto- en motorrijscholen
CONSUMENTENDIENSTEN	85.59	Overig onderwijs (rest)
CONSUMENTENDIENSTEN	85.59.1	Afstandsonderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.59.2	Bedrijfsopleiding en -training
CONSUMENTENDIENSTEN	85.59.9	Studiebegeleiding, vorming en onderwijs (rest)
CONSUMENTENDIENSTEN	85.6	Dienstverlening voor het onderwijs
CONSUMENTENDIENSTEN	85.60	Dienstverlening voor het onderwijs
ZORG	Q	Gezondheids- en welzijnszorg
CONSUMENTENDIENSTEN	R	Cultuur, sport en recreatie
OVERIG	S	Overige dienstverlening, alle behalve
CONSUMENTENDIENSTEN	96.0	Wellness en overige dienstverlening; uitvaartbranche
CONSUMENTENDIENSTEN	96.01	Reinigen van kleding en textiel
CONSUMENTENDIENSTEN	96.01.1	Wasserijen en linnenverhuur
CONSUMENTENDIENSTEN	96.01.2	Chemische wasserijen en ververijen
CONSUMENTENDIENSTEN	96.01.3	Wassalons en -verzendinrichtingen
CONSUMENTENDIENSTEN	96.02	Haar- en schoonheidsverzorging, visagie
CONSUMENTENDIENSTEN	96.02.1	Haarverzorging
CONSUMENTENDIENSTEN	96.02.2	Schoonheidsverzorging, visagie, pedicures en manicures
CONSUMENTENDIENSTEN	96.03	Uitvaartverzorging, crematoria, mortuaria en begraafplaatsen
CONSUMENTENDIENSTEN	96.03.1	Uitvaartverzorging
CONSUMENTENDIENSTEN	96.03.2	Crematoria, mortuaria en begraafplaatsen
CONSUMENTENDIENSTEN	96.04	Sauna's, solaria, baden e.d.
CONSUMENTENDIENSTEN	96.09	Overige dienstverlening (rest)
OVERIG	T	Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten door huishoudens voor eigen gebruik
OVERIG	U	Extraterritoriale organisaties en lichamen

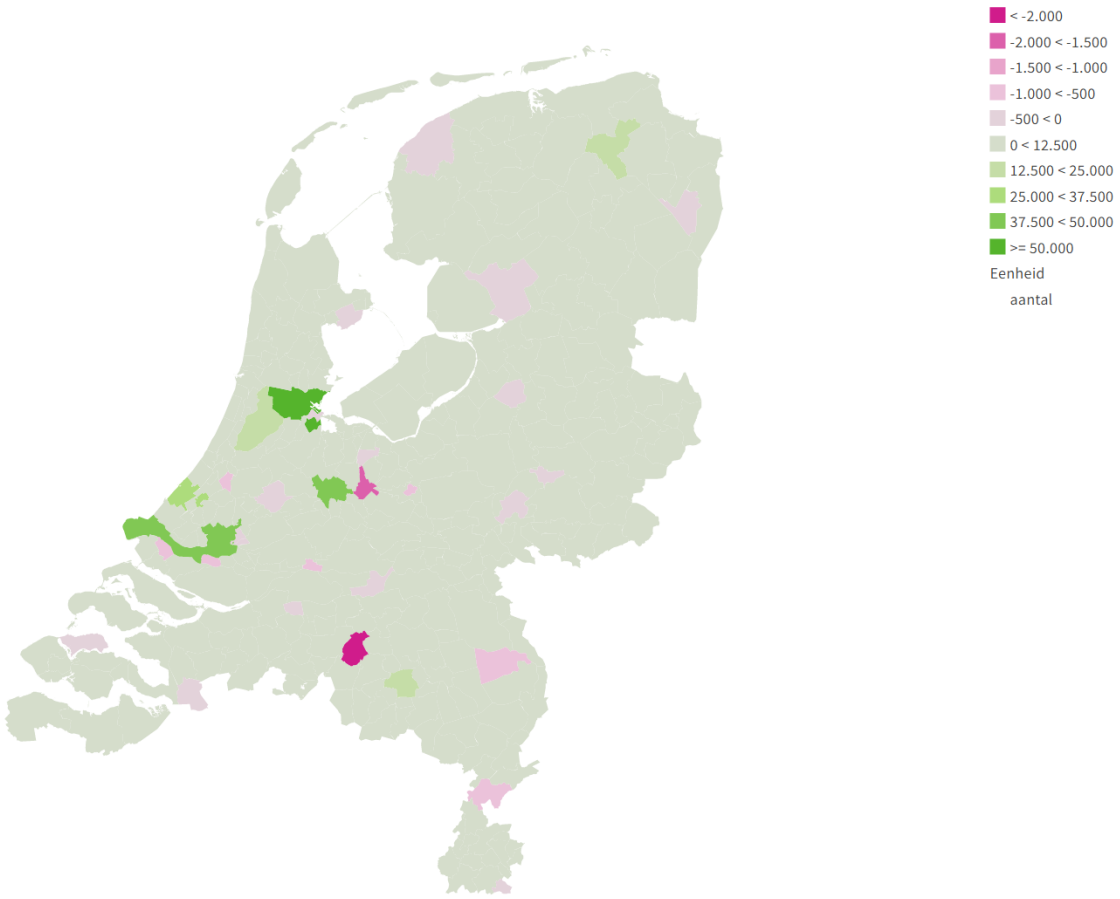
Werkwijze

Aan de LISA-organisatie is een bestand geleverd met per PC6-code het nummer van de NRM-moederzone. In het LISA-bestand bleken 316 pc6-codes voor te komen die niet in de BAG bekend zijn. Deze zijn handmatig aan een NRM-zone gekoppeld op basis van vergelijkbare wel bekende pc6-codes en Google Maps. Vervolgens zijn per NRM-moederzone het aantal banen in de acht sectoren, het aantal eenmanszaken en het totaal aantal vestigingen door LISA aangeleverd. Het gaat om alle banen (dus ook banen minder dan 12 uur per week). Gebruik is gemaakt van de LISA-cijfers die gemiddeld de situatie van april 2022 weergeven. De cijfers zijn geleverd in juni 2023.

Resultaten

Het totaal aantal banen is tussen basisjaar 2018 en basisjaar 2022 met 718.000 (+8%) toegenomen tot 9.370.00. Met name in de grote steden is het aantal banen sterk toegenomen. Amsterdam kreeg er 74.000 bij, Rotterdam 41.000, Utrecht 40.000 en Den Haag 33.000.

Figuur 3-1: Verschil in aantal banen Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022; bron: LISA; *Notabene: zie ook opmerking over Oisterwijk bij inwoners*

Kwaliteitsbewaking

Het totaal aantal banen op gemeenteniveau is vergeleken met de door LISA op internet gepubliceerde aantallen. Naast beperkte afwijkingen, werd een grote afwijking gevonden in de gemeenten Haarlemmermeer en Ouder-Amstel. Deze bleek terug te voeren op een foutief ingevoerde handmatige koppeling van pc6-code 1117 AA. Uit overleg met de LISA-beheerders blijkt echter ook dat een groot aantal banen een 'virtuele' pc6-code heeft op Schiphol. In overleg met de LISA-beheerders zijn er een groot aantal banen verplaatst van Schiphol-Oost (zone 3635) naar zone 3586 (Schiphol-Centrum).

De grootste verschillen met het vorige basisjaar per zone laten zien dat in een aantal gevallen uitwisseling tussen naast elkaar gelegen zones plaatsvindt. Bij Rotterdam Dijkzigt zijn de banen nu in de zone waar het ziekenhuis ligt terecht gekomen. In Den Helder speelt iets soortgelijks bij de Marinehaven. Over het aantal banen in zones op Schiphol is zoals gezegd advies gevraagd aan de gemeente Haarlemmermeer die het LISA-bestand in deze gemeente beheert.

Tabel 3.2: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal banen in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
4567	Rotterdam	4.821	14.886	10.065
3635	Haarlemmermeer	13.682	21.291	7.609
1476	Zwolle	3.343	10.132	6.789
3586	Haarlemmermeer	18.418	25.154	6.736
4022	Den Helder	1.338	7.515	6.177
3025	Utrecht	27.774	33.709	5.935
3026	Utrecht	19.796	24.703	4.907
5541	Veldhoven	16.434	21.302	4.868
4536	Rotterdam	4.613	9.333	4.720
4516	Rotterdam	12.031	16.385	4.354
3553	Amstelveen	6.847	4.595	-2.252
6061	Heerlen	5.323	2.198	-3.125
5889	Breda	4.830	1.608	-3.222
2567	Ede	6.475	2.644	-3.831
4139	Capelle aan den IJssel	7.794	3.441	-4.353
3040	Utrecht	9.879	5.488	-4.391
4016	Den Helder	9.408	3.271	-6.137
1480	Zwolle	6.774	348	-6.426
4566	Rotterdam	9.567	1.222	-8.345
3637	Haarlemmermeer	19.533	2.542	-16.991
Nederland		8.651.830	9.369.757	717.927

Notabene

Het LISA-register wordt permanent en ook met terugwerkende kracht onderhouden. Dat betekent dat op basis van nieuwe informatie het aantal banen voor 2022 op een later tijdstip omhoog of omlaag bijgesteld kan worden.

3.2 Zelfstandigen en banen in loondienst

In het NRM Basisbestand wordt onderscheid gemaakt tussen het totaal aantal banen, zelfstandigen en het totaal aantal banen in loondienst.

In het LISA-bestand wordt geen onderscheid gemaakt tussen zelfstandigen en werknemers. Om het aantal zelfstandigen te benaderen is door LISA het aantal vestigingen met één werkzame persoon per NRM-zone geleverd. Het aantal banen in de acht sectoren die in het NRM-basisbestand worden onderscheiden tellen samen op tot de variabele BANENTOT (totaal aantal banen inclusief eenpersoonsvestigingen). Daarnaast worden zelfstandigen onderscheiden (ZELFST). Aangenomen wordt dat eenpersoonsvestigingen hiervoor een goede benadering vormen. De variabele BANENTOT2 staat voor het aantal banen in loondienst en komt tot stand door het totaal aantal banen te verminderen met het aantal zelfstandigen (BANENTOT2 = BANENTOT – ZELFST).

Het aantal zelfstandigen neemt nog steeds sterk toe. In het NRM Basisbestand 2018 ging het volgens de gehanteerde operationalisatie van het begrip ‘zelfstandige’ middels ’eenpersoonsvestiging’ om 1.101.000 zelfstandigen. In het NRM Basisbestand 2022 is dit aantal toegenomen tot 1.426.000. Dat is een toename met 325.000, of te wel 30%. Het aantal banen in loondienst, BANENTOT2, is met 393.000 toegenomen tot 7.944.000. Een toename met 5%.

Kwaliteitsbewaking

Het CBS raamt het aantal banen in Nederland in de Nationale Rekeningen aanzienlijk hoger dan LISA[2]. Volgens het CBS zijn er in 2022 11.377.000 banen, waarvan 8.899.000 uitgevoerd in loondienst en 2.478.000 uitgevoerd door zelfstandigen. Het aantal werkzame personen in loondienst wordt geschat op 8.403.000 en het aantal zelfstandigen op 1.754.000. Het aantal banen uitgevoerd door werknemers bedraagt volgens deze raming 1,06 per werknemer. Het aantal banen uitgevoerd door zelfstandigen 1,41 per zelfstandige. Voor de SEGs is gekozen voor het LISA-bestand omdat in dit bestand, in tegenstelling tot de Nationale Rekeningen, banen aan vestigingslocaties zijn gekoppeld. Provincies en gemeenten baseren zich ten behoeve van de beleidsvoorbereiding in het ruimtelijke domein ook op het LISA-bestand.

[2] https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84166NED/table?dl=956FB

3.3 Vestigingen

Bron: LISA

Definitie vestiging:

Een locatie van een onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar (dat wil zeggen elke fabriek, werkplaats, kantoor, winkel of andere bedrijfsruimte, dan wel elk complex daarvan) waarin of van waaruit een economische activiteit of zelfstandig (vrij) beroep wordt uitgeoefend door minimaal één werkzaam persoon.

Het aantal vestigingen in NRM Basisbestand 2022 bedraagt 1.975.000. Dat is een toename van 345.000 vestigingen (+21%).

De gemiddelde vestigingsgrootte, inclusief zelfstandigen, bedroeg in het NRM Basisbestand 2018 nog 5,31 personen per vestiging. In het NRM Basisbestand 2022 is dat teruggelopen tot 4,74.

3.4 Oppervlakte distributiecentra en terminals

Definitie distributiecentrum:

Onder een distributiecentrum wordt verstaan een grootschalige bedrijfsruimte, minimaal 5.000 m^2 gebruiksoppervlak, waarin verschillende logistieke diensten worden uitgevoerd, zoals opslag, overslag en groupage.

Bron: ten behoeve van het NRM Basisbestand 2018 is een lijst aangelegd met alle distributiecentra die groter zijn dan 5.000 m^2. Vervolgens is er jaarlijks met behulp van de bron Logistiek.nl bijgehouden welke nieuwe distributiecentra in gebruik zijn genomen. De lijst telt voor 2022 2381 distributiecentra met een gezamenlijk oppervlak van 39.304.000 m^2. Ten opzichte van het NRM Basisbestand 2018 is dat een toename met 7.896.000 m^2, een toename met 25%.

Definitie terminal

Onder een terminal wordt een faciliteit verstaan waar overslag van goederen tussen wegvervoer, schepen en/of spoorwegvervoer mogelijk is.

Rijkswaterstaat heeft besloten om informatie over goederenoverslag terminals niet meer in de SEG bestanden op te nemen.

04
Leerlingenplaatsen en OV-reisproducten

Een belangrijk deel van de mobiliteit vormen de verplaatsingen van en naar scholen en universiteiten.

1.367

Leerlingen Basisonderwijs (miljoen)

941.000

Leerlingen Voortgezet onderwijs (duizend)

495.000

Studenten Middelbaar beroepsonderwijs (duizend)

729.000

Studenten Hoger onderwijs (duizend)

In het NRM Basisbestand zijn opgenomen het aantal leerlingen en studenten die voltijdonderwijs volgen naar de plaats van leren. Het betreft de variabelen:

- leerlingen basisonderwijs
- leerlingen speciaal onderwijs
- leerlingen voortgezet onderwijs (voorbereidend beroepsonderwijs, mavo, havo en vwo)
- studenten middelbaar beroepsonderwijs (mbo, inclusief mbo-bol)
- studenten hoger onderwijs (hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo)

Bronnen en werkwijze

Op basis van de onderwijsdata die DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) publiceert met betrekking tot leerlingenaantallen van de diverse typen onderwijs naar vestiging, instelling of opleiding en de PC6-codes van onderwijsvestigingen uit de adressenbestanden die DUO publiceert c.q. een adressenbestand van vestigingen van hbo- en wo-instellingen dat ABF heeft aangelegd zijn de leerlingenaantallen op NRM-moederzoneniveau bepaald. De peildatum van de leerlingenaantallen is 1-10-2022.

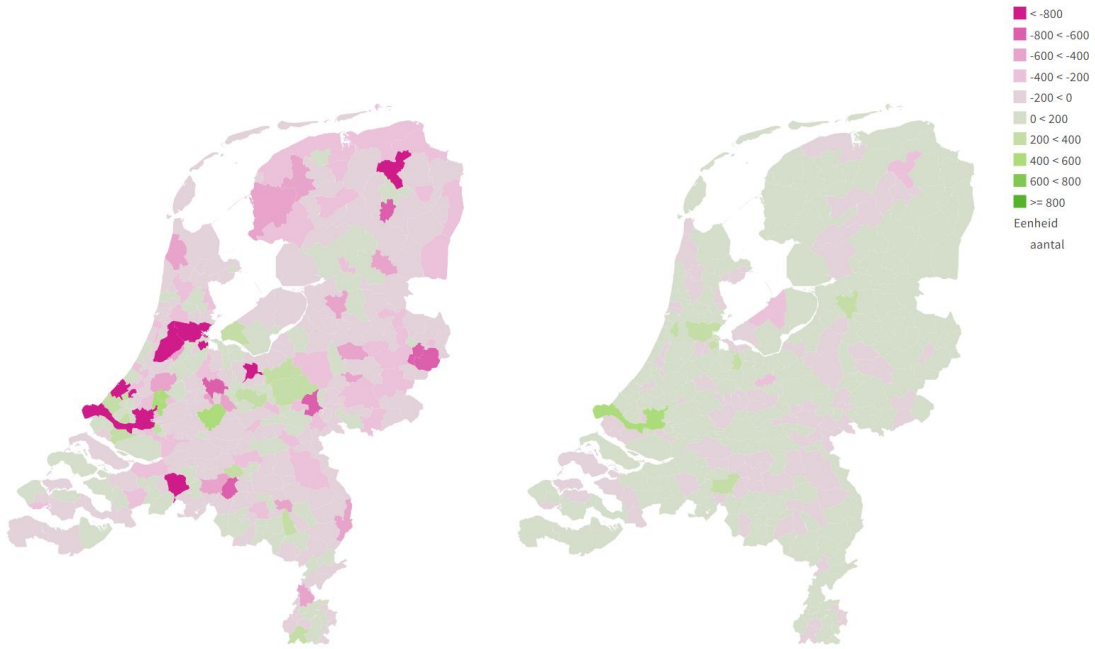
4.1 Basis, Speciaal en Voortgezet onderwijs

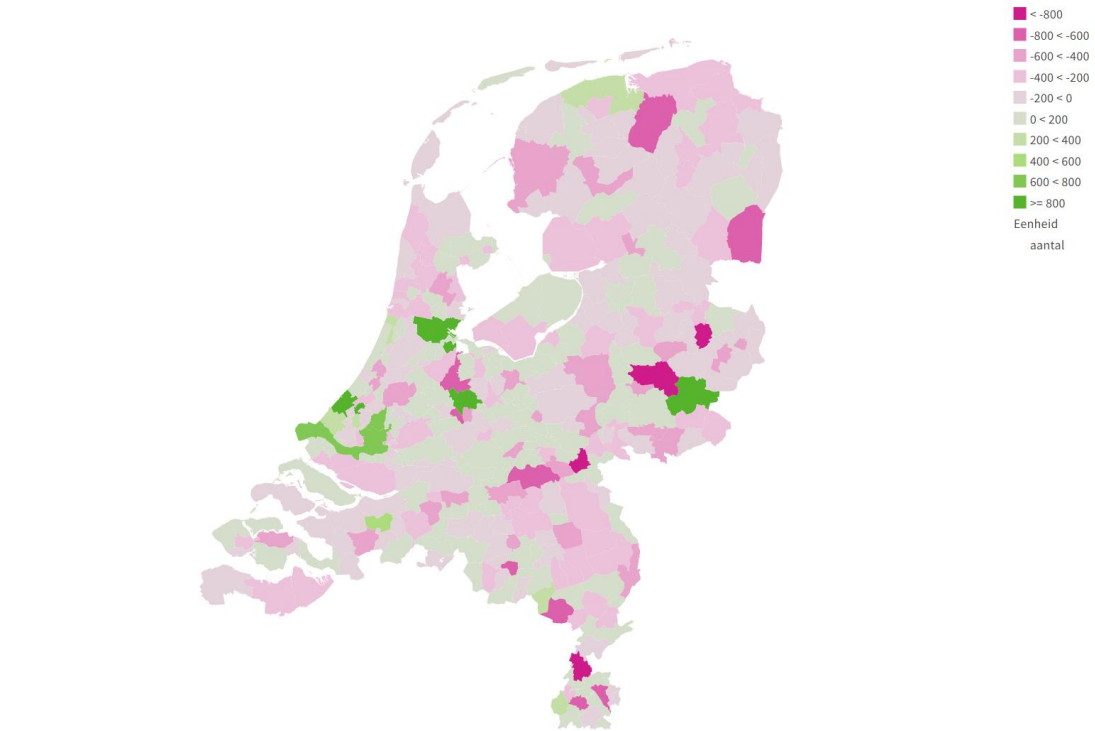
DUO publiceert van basisscholen, scholen voor speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs zowel het aantal leerlingen per vestiging, als de adressen van de vestigingen. De gegevens zijn met behulp van de koppeltabel omgerekend naar aantallen per NRM-zone.

Kwaliteitsbewaking

Gecontroleerd is of het totaal aantal leerlingen volgens de DUO-tabellen overeenkomt met het totaal van de NRM-zones. Uit deze controle bleek dat alle leerlingen aan een vestiging zijn toegedeeld.
Als extra controle zijn voorts de door het CBS gepubliceerde statistieken op landelijkniveau vergeleken met de landelijke aantallen zoals in de SEGs opgenomen. De aantallen verschillen bij twee typen onderwijs niet of nauwelijks van elkaar. Het verschil bij het voortgezet onderwijs is, waarschijnlijk vanwege een definitiekwestie, ruim zesduizend leerlingen. Het verschil lijkt veroorzaakt te worden doordat het CBS het aan het VAVO uitbestede onderwijs niet meerekent bij voortgezet onderwijs.

Figuur 4-1: Ontwikkeling aantal leerlingenplaatsen basisscholen (linksboven), speciaal onderwijs(rechtsboven) en voortgezet onderwijs (onder) naar gemeente (2018-2022) bron: DUO/bewerking ABF Research

Verschillenanalyse

Op zoneniveau zijn de verschillen tussen 2018 en 2022 voor deze categorieën van onderwijs beperkt. De verschuivingen zullen samenhangen met veranderingen in leerlingenaantallen en met verhuizingen van scholen.

Tabel 4-1: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal leerlingenplaatsen Basisonderwijs in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
1462	Zwolle	913	0	913
3256	Veenendaal	1.557	739	818
2620	Barneveld	1.146	390	756
2013	Elburg	730	0	730
114	Midden-Gronin	888	256	632
4562	Rotterdam	1.776	1.151	625
3309	Gooise Meren	1.110	487	623
3011	Utrecht	1.076	496	580
1472	Zwolle	927	364	563
1356	Tynaarlo	765	216	549
5159	Halderberge	0	545	-545
5409	's-Hertogenbos	175	731	-556
3007	Utrecht	447	1.043	-596
4573	Rotterdam	209	827	-618
84	Midden-Gronin	0	651	-651
3300	Gooise Meren	211	966	-755
2609	Barneveld	0	814	-814
4171	Waddinxveen	0	896	-896
1470	Zwolle	453	1.381	-928
3267	Veenendaal	212	1.169	-957
Nederland		1.405.493	1.366.870	-38.623

Tabel 4-2: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal leerlingenplaatsen Speciaal onderwijs in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
5591	Eindhoven	0	571	571
2471	Nijmegen	0	372	372
3221	Zeist	0	357	357
6258	Sittard-Geleen	0	318	318
6170	Maastricht	142	397	255
5550	Veldhoven	0	243	243
5422	Oss	0	232	232
4143	Capelle aan de	0	228	228
2939	Amersfoort	102	330	228
3342	Hilversum	223	447	224
691	Noardeast-Fry	222	0	-222
5599	Eindhoven	354	126	-228
1662	Almelo	228	0	-228
3231	Zeist	414	154	-260
6213	Maastricht	267	0	-267
2092	Apeldoorn	278	0	-278
5581	Eindhoven	306	0	-306
2815	Almere	426	87	-339
6257	Sittard-Geleen	344	0	-344
2455	Nijmegen	365	0	-365
Nederland		103.278	105.157	1.878

Tabel 4-3: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal leerlingenplaatsen Voortgezet onderwijs in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
5387	's-Hertogenbos	0	2.336	2.336
5355	Vught	0	2.198	2.198
5631	Helmond	0	1.703	1.703
4742	Zwijndrecht	0	1.669	1.669
1443	Kampen	0	1.663	1.663
4200	Alphen aan de	702	2.341	1.639
5460	Maashorst	0	1.557	1.557
3510	Amsterdam	0	1.526	1.526
1476	Zwolle	0	1.486	1.486
6428	Venray	0	1.449	1.449
5943	Roosendaal	1.411	0	-1.411
4739	Zwijndrecht	1.476	0	-1.476
5831	Oisterwijk	1.489	0	-1.489
5463	Maashorst	1.547	0	-1.547
5630	Helmond	2.104	552	-1.552
5380	's-Hertogenbos	1.582	0	-1.582
1449	Kampen	1.643	0	-1.643
1480	Zwolle	1.789	0	-1.789
6429	Venray	1.828	0	-1.828
5551	Veldhoven	1.898	0	-1.898
Nederland		974.882	941.478	-33.404

4.2 Studenten Middelbaar beroepsonderwijs

DUO heeft nu een nieuw adressenbestand beschikbaar gesteld van vestigingsgegevens van instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs. Dit bestand vermeldt de leerlingenaantallen per postcodegebied (PC6). Via een koppeltabel zijn deze gegevens omgerekend naar aantallen per zone.

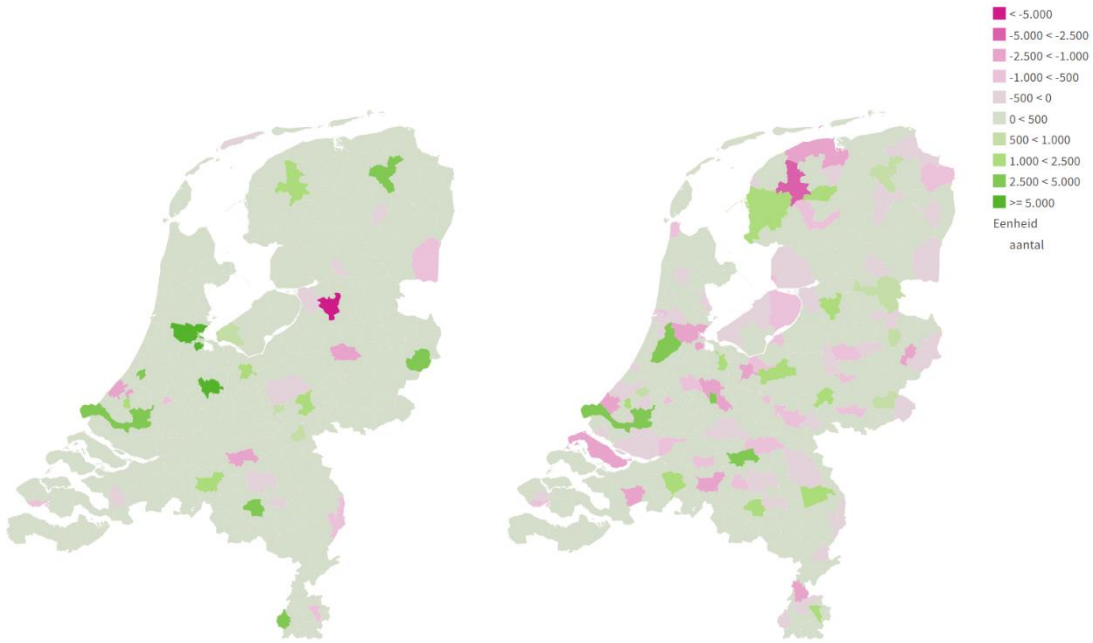
Kwaliteitsbewaking

Er is gecontroleerd of er grote verschillen zijn tussen de data van DUO en dat van CBS. Het vastgestelde verschil in leerlingen aantallen voor heel Nederland bedraagt slechts 0,14%. De DUO-tabellen omvatten de totale aantal mbo-leerlingen (bbl, bol en extraneï). Wel zijn er grotere verschillen op provinciaal niveau. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat CBS niet rekening houdt met de verschillende vestigingen van verschillende instellingen. De DUO-tabellen laten de aantallen leerlingen per opleiding per locatie zien en worden op die manier verdeeld over de NRM-zones.

Verschillenanalyse

Het oude en nieuwe basisbestand zijn vergeleken, hieruit blijken met name bij het MBO verschillen te ontstaan. Dat zal het gevolg zijn verschuivingen in leerlingenaantallen onder invloed van de demografie, verhuizingen van (delen van) instellingen en het veranderen van het bronbestand. Wat dat laatste betreft, in het verleden werd door ABF op basis van de websites van instellingen en de leerlingenaantallen per studierichting volgens de DUO-bestanden het aantal leerlingen per gebouw geschat.

Figuur 4-2: Ontwikkeling aantal leerlingenplaatsen Hoger onderwijs (links) en Middelbaar Beroepsonderwijs (rechts) naar gemeente (2018-2022); bron: ABF Research/DUO

Tabel 4-4: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal Middelbaar beroepsonderwijs in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
5560	Eindhoven	0	4.604	4.604
4578	Rotterdam	1.770	5.623	3.853
5252	Tilburg	350	3.644	3.294
2343	Arnhem	677	3.346	2.669
3608	Hoofddorp	40	2.689	2.649
829	Sneek	387	2.977	2.590
6077	Heerlen	1.217	3.760	2.543
4591	Rotterdam	1.072	3.015	1.943
3193	Nieuwegein	2.049	3.840	1.791
3035	Utrecht	1.490	3.233	1.743
6254	Sittard	1.542	0	-1.542
2439	Nijmegen	1.671	0	-1.671
1939	Deventer	2.996	1.319	-1.677
559	Leeuwarden	2.838	1.130	-1.708
3201	Houten	2.218	361	-1.857
5251	Tilburg	7.045	5.081	-1.964
2934	Hoogland	3.750	1.040	-2.710
5587	Eindhoven	2.930	201	-2.729
4237	Leiden	3.105	318	-2.787
3028	Utrecht	9.014	5.844	-3.170
Nederland		496.379	494.947	-1.432

4.3 Studenten Hoger onderwijs

Helaas wordt er door DUO geen adressenbestand van vestigingen van instellingen voor hoger onderwijs (hbo/wo) beschikbaar gesteld. Het aantal studenten per opleiding per instelling is wel via de DUO-data beschikbaar. Mocht de instelling in verschillende gemeenten een vestiging hebben, dan is deze informatie ook ter beschikking. Veel van deze onderwijsinstellingen zijn zeer groot en beschikken over diverse onderwijslocaties of -gebouwen. In een aantal gevallen zelfs over diverse locaties in meerdere steden.

ABF Research heeft een websearch uitgevoerd naar gebouwen/opleidingen. Dit heeft geleid tot 2.701 unieke combinaties van hbo-wo-opleiding, instelling en adres. Voor elke studierichting per instelling is gekeken naar de vestiging van de betreffende studie. Voor universiteiten kan vaak gekeken worden in welk gebouw een bepaalde faculteit zich bevindt. Alle opleidingen van een faculteit worden dan op dat adres van de bijbehorende faculteit verdeeld, tenzij anders werd aangegeven door de website van de opleiding. De leerlingaantallen zijn met de koppeltabel pc6/NRM-zones geaggregeerd tot aantallen per NRM-zone.

Kwaliteitsbewaking

Er is gecontroleerd of er grote verschillen zijn tussen het oude en het nieuwe bestand. De aantallen zijn vergeleken met DUO en CBS. De totale aantal leerlingen komen bij beide bronnen overeen. Omdat DUO gedetailleerdere data, inclusief opleidingscode, levert zijn deze aantallen aangehouden.

Tabel 4-5: Ontwikkeling aantal leerlingen/studenten naar type onderwijs tussen Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022; bron: DUO

Provincie	Basisonderwijs	Speciaal onderwijs	Voortgezet onderwijs	Middelbaar beroeps-onderwijs	Hoger onderwijs
Groningen	-2.087	-15	-1.952	26	2.578
Friesland	-3.389	228	-2.139	-1.067	2.431
Drenthe	-2.245	241	-2.403	-526	-1.040
Overijssel	-5.046	520	-4.233	116	-4.368
Flevoland	11	-214	-446	-1.614	1.117
Gelderland	-4.497	-317	-7.098	831	2.513
Utrecht	-2.967	-2	-139	-3.282	6.089
Noord-Holland	-6.557	594	-1.390	1.037	15.339
Zuid-Holland	-4.474	795	-464	1.667	8.361
Zeeland	-470	-32	-1.423	-473	-428
Noord-Brabant	-4.612	-152	-6.802	1.603	4.186
Limburg	-2.290	232	-4.915	250	2.957
Nederland	-38.623	1.878	-33.404	-1.432	39.735

Tabel 4-6: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal leerlingenplaatsen Hoger onderwijs in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	2018	2022	Verschil
2523	Wageningen	187	12.955	12.768
3034	Utrecht	44.849	54.474	9.625
3478	Amsterdam	14.533	22.640	8.107
1725	Enschede	7.438	15.370	7.932
6156	Maastricht	9.000	16.781	7.781
4567	Rotterdam	12.620	19.267	6.647
5568	Eindhoven	23.507	29.840	6.333
249	Groningen	3.819	8.886	5.067
3423	Amsterdam	18.679	23.113	4.434
5892	Breda	3.006	6.802	3.796
2451	Nijmegen	16.834	13.128	-3.706
6198	Maastricht	7.025	3.126	-3.899
5602	Eindhoven	4.600	19	-4.581
4566	Rotterdam	4.851	0	-4.851
247	Groningen	5.241	0	-5.241
4237	Leiden	12.257	6.247	-6.010
1502	Zwolle	16.946	10.922	-6.024
1738	Enschede	6.458	408	-6.050
4240	Leiden	6.700	0	-6.700
2522	Wageningen	11.378	0	-11.378
Nederland		688.834	728.569	39.735

05
Beroepsbevolking

Het deel van de bevolking in de leeftijd 15 t/m 74 jaar dat beschikbaar is voor de arbeidsmarkt

4.599

Mannelijke beroepsbevolking (miljoen)

3.881

Vrouwelijke beroepsbevolking (miljoen)

471.000

Parttime mannelijke beroepsbevolking (duizend)

1.762

Parttime vrouwelijke beroepsbevolking (miljoen)

5.1 Beroepsbevolking

Definities

In het NRM-Basisbestand zijn de volgende variabelen met betrekking tot de beroepsbevolking opgenomen:
beroepsbevolking mannen;
beroepsbevolking vrouwen;
werkzame beroepsbevolking mannen;
werkzame beroepsbevolking vrouwen.
parttime werkzame beroepsbevolking mannen
parttime werkzame beroepsbevolking vrouwen

De definitie van de beroepsbevolking is ten opzichte van het NRM Basisbestand 2018 ongewijzigd. Dit betekent dat de volgende definities gehanteerd worden.

Beroepsbevolking

personen in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar die ten minste twaalf uur per week werken;
personen in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar die werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste twaalf uur per week gaan werken;
personen in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar die verklaren ten minste twaalf uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooien om werk voor ten minste twaalf uur per week te vinden.

Werkzame beroepsbevolking

Van de beroepsbevolking worden tot de werkzame beroepsbevolking gerekend personen die ten minste twaalf uur per week werken.

Parttime werkzame beroepsbevolking

Rijkswaterstaat hanteert daarnaast een eigen definitie van de parttime werkzame beroepsbevolking:
Personen die 12 uur of meer, maar minder dan 30 uur per week werkzaam zijn.

Bronnen en bewerkingen

De ‘beroepsbevolking’ en de ‘werkzame beroepsbevolking’ worden door het CBS geschat op basis van Enquête Beroepsbevolking (EBB), een doorlopende steekproef waarbij jaarlijks ongeveer 1% van de personen die in Nederland wonen geënquêteerd wordt.
Op basis van door ABF Research uit de CBS-Enquête Beroepsbevolking (EBB) afgeleide gemeente-specifieke bruto en netto participatiegraden naar geslacht en vijfjaarsleeftijdsklasse is een raming gemaakt van de beroepsbevolking, de werkzame beroepsbevolking en de parttime werkzame

beroepsbevolking naar geslacht (12-uurs grens) per gemeente. De gemeentespecifieke participatiegraden naar vijfjaarsleeftijdsklassen en geslacht zijn per zone toegepast op de bevolking. De peildatum is 1-1-2022.

Kwaliteitsbewaking

Het CBS publiceert de beroepsbevolking niet meer conform de Nederlandse definitie zoals die in de SEGs wordt gebruikt. Voorts is ook met ingang van 2021 de vraagstelling in de Enquête Beroepsbevolking aangepast om beter bij de internationale definitie aan te sluiten. Ten behoeve van de SEGs is een zo goed mogelijke benadering gemaakt van de beroepsbevolking conform de Nederlandse definitie. Er zijn daarom verschillen met de op Statline gepubliceerde aantallen.

Er is op zoneniveau gecontroleerd of de mannelijke c.q. de vrouwelijke beroepsbevolking niet groter is dan de bevolking 15 t/m 74 jaar naar geslacht. Ook is gecontroleerd of de werkzame beroepsbevolking naar geslacht niet groter is dan de beroepsbevolking naar geslacht. De verhouding werkzame personen en beroepsbevolking naar geslacht loopt op zoneniveau sterk uiteen. In zones met een hele kleine beroepsbevolking is deze verhouding vaak 100% of tussen de 0% en 10%.

Verschillenanalyse

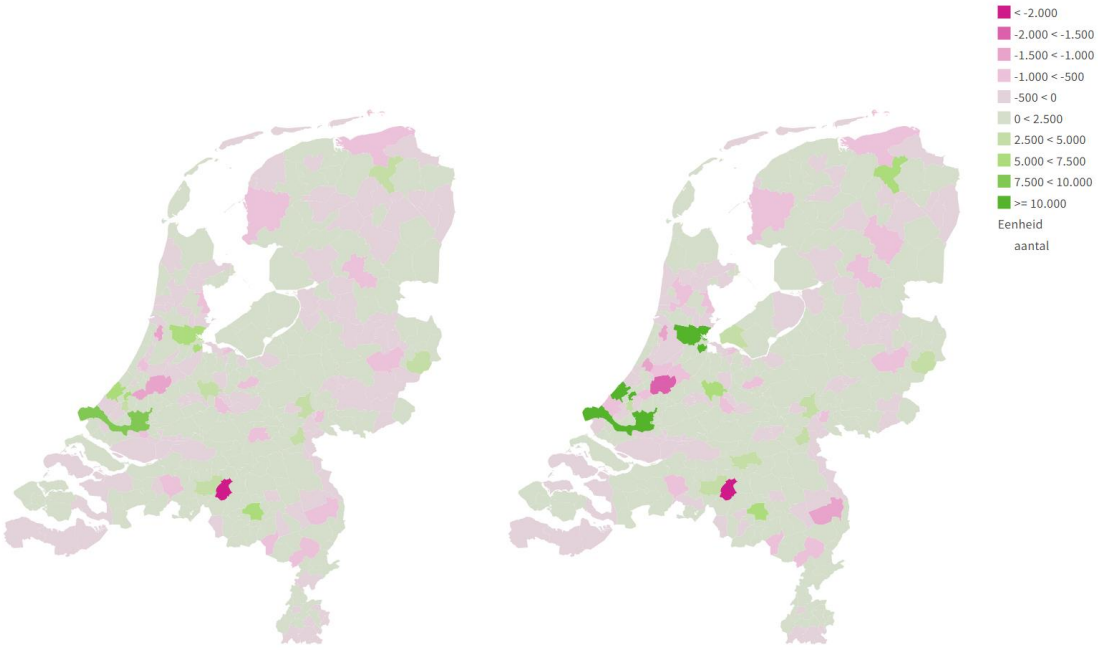
De beroepsbevolking is bij vergelijking van het NRM Basisbestand 2018 en 2022 met 222 duizend toegenomen. De vrouwelijke (werkzame) beroepsbevolking in Nederland is met 3,6% aanzienlijk sterker toegenomen dan de mannelijke (2,0%).

Tabel 5.1: (Werkzame) beroepsbevolking naar geslacht, basisjaar 2018 en basisjaar 2022; bron: CBS-EBB; Bewerking ABF

	Mannelijk beroeps-bevolking	Vrouwelijke beroeps-bevolking	Werkzame mannelijke bevolking	Werkzame vrouwelijke bevolking	Parttime werkzame mannen	Parttime werkzame vrouwen
2018	4.510.750	3.746.494	4.316.900	3.543.830	454.593	1.716.142
2022	4.599.026	3.880.778	4.429.649	3.705.497	471.438	1.761.591
Ontwikkeling (abs.)	88.276	134.284	112.749	161.667	16.845	45.449
Ontwikkeling (%)	2,0%	3,6%	2,6%	4,6%	3,7%	2,6%

De verschillen op zoneniveau (zie Tabel 5.2) met het vorige basisjaar zijn beperkt en worden door de ontwikkeling van de bevolking zoals hierboven beschreven veroorzaakt.

Figuur 5-1: Mannelijke beroepsbevolking (links) en vrouwelijke beroepsbevolking (rechts); verschillen basisjaar 2018 en basisjaar 2022; bron: CBS-EBB; bewerking ABF Research

Tabel 5.2: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal mannelijke en vrouwelijke beroepsbevolking in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	Mannen 2018	Vrouwen 2018	Mannen 2022	Vrouwen 2022	Verschil mannen	Verschil vrouwen
3362	Diemen	965	828	1.801	1.458	836	630
3047	Utrecht	1.559	1.374	2.319	2.023	760	649
5340	Heusden	44	39	754	623	710	584
4171	Waddinxveen	504	449	1.159	1.045	655	596
4575	Rotterdam	1.914	1.569	2.554	2.217	640	648
2748	Almere	379	410	1.016	997	637	587
3044	Utrecht	2.214	1.809	2.831	2.407	617	598
4559	Rotterdam	935	851	1.542	1.184	607	333
3267	Veenendaal	827	722	1.373	1.197	546	475
3199	Nieuwegein	119	95	643	557	524	462
3775	Monnickendam	2.413	2.164	2.161	1.916	-252	-248
4056	Sassenheim	2.630	2.311	2.366	1.961	-264	-350
5909	Breda	2.723	2.241	2.456	2.097	-267	-144
3317	Huizen	2.502	2.144	2.217	1.909	-285	-235
3726	Uitgeest	2.452	2.142	2.161	1.806	-291	-336
3423	Amsterdam	2.597	1.790	2.286	1.872	-311	82
3770	Wormer	3.532	3.097	3.192	2.694	-340	-403
3806	Volendam	2.592	2.168	2.149	1.690	-443	-478
4517	Rotterdam	2.043	1.451	1.572	1.301	-471	-150
5123	Steenbergen	1.104	597	547	380	-557	-217
Nederland		4.510.750	3.746.494	4.599.026	3.880.778	88.276	134.284

06
Diversen

Autobezit, parkeertarieven en het inkomen spelen een rol bij de manier waarop mensen zich verplaatsen.

8,828

Personenauto's (miljoen)

49,196

Gemiddeld besteedbaar inkomen (in duizend euro's)

8,13

Hoogste gemiddeld parkeertarief per zone (in euro)

0,10

Laagste gemiddeld parkeertarief per zone (in euro)

6.1 Actief Wagenpark

De variabele Actief Wagenpark geeft het aantal personenauto's weer dat daadwerkelijk wordt gebruikt en beschikbaar is op de plaats van waar personen en reizen/verplaatsingen starten. Onder personenauto's wordt verstaan: motorvoertuigen ingericht voor het vervoer van ten hoogste acht passagiers (exclusief bestuurder).

Voor deze variabele is gebruik gemaakt van de CBS-statistiek Motorvoertuigen; per postcode. Deze statistiek levert onder andere informatie over het aantal personenauto's per viercijferig postcodegebied (PC4) op peildatum 1 januari. De cijfers zijn gebaseerd op de kentekenregistratie van RDW (tot 1996 Rijksdienst voor het Wegverkeer). Met behulp van deze registratie zijn tellingen gemaakt van alle voertuigen met actuele, houderschap plichtige kentekens die op 1 januari van het betreffende jaar in het kentekenbestand voorkwamen naar kenmerken van het voertuig (bouwjaar, merk, model en gewicht) naar tenaamstelling van de eigenaar en kenmerken van de eigenaar (provincie en leeftijd).

Desgevraagd heeft de RDW gemeld dat er géén voertuigen in deze cijfers zijn opgenomen die:

- Zijn geschorst of
- In de bedrijfsvoorraad van een RDW erkend bedrijf zijn opgenomen of
- Die nog niet zijn gekentekend

Dat betekent dat het bestand niet geschoond hoeft te worden van auto's bij handelaren en importeurs. Wel wordt de regionale verdeling van het autobezit verstoord doordat in het bestand ook auto's zijn geregistreerd op postcodes met uitsluitend postbusadressen. Voorts bevat het bestand ook de auto's in bezit van leasemaatschappijen, andere verhuurbedrijven en 'gewone' bedrijven. Dit heeft tot gevolg dat er in een aantal postcodes extreem veel auto's zijn geregistreerd.

Werkwijze

Ten opzichte van de werkwijze van 2018 zijn er weinig tot geen veranderingen. De CBS-statistiek bevat gegevens voor 4677 viercijferige postcodes. Het betreft 4059 postcodegebieden en daarnaast een groot aantal PC4-codes van postbusadressen. Auto's van geïncorporeerde PC4-gebieden zijn toebedeeld aan de PC4 van de zone waarin ze zijn opgenomen. Op basis van de eerste vier cijfers van de PC6-codes is het aantal huishoudens per PC4 zoals deze in de SEGs bekend zijn berekend, waarbij huishoudens van geïncorporeerde PC4-gebieden zijn toebedeeld aan de PC4 waaronder ze in de SEGs bekend zijn. Vervolgens is per PC4-gebied het gemiddeld aantal auto's per huishouden berekend. PC4-gebieden met meer dan 2,25 auto per huishouden zijn aangemerkt als gebieden met 'extreem veel auto's'. Alle auto's boven de 2,25 auto per huishouden worden gekenmerkt als teveel auto's. Deze aantallen worden geaggregeerd per COROP-gebied en in mindering gebracht op de COROP-totalen. Vervolgens wordt het gemiddeld aantal auto's per huishouden op COROP-niveau berekend. Dit gemiddelde wordt toegepast op alle PC4 gebieden met 'extreem veel auto's'. De som van het overschot aan teveel auto's en alle auto's uit de postbusadressen worden naar rato van het aantal huishoudens verdeeld per PC4. Als laatste worden deze getallen met de koppeltabel op basis van het aantal huishoudens per pc6 naar NRM-zones geaggregeerd.

In totaal zijn er 592.299 auto's herverdeeld. Hiervan zijn 333.627 auto's geregistreerd op een postbusadres. De overige 258.672 auto's zijn herverdeeld uit gebieden met extreem veel auto's (meer dan >2,25 auto per huishouden).

Bij de samenstelling van het NRM Basisbestand 2018 zijn er 574.543 herverdeeld. Het betrof destijds 343.880 auto's op een postbusadres en 230.663 auto's in zones met extreem veel auto's. Het aantal auto's op postbusadressen is dus licht afgenomen en de te herverdelen auto's uit gebieden met extreem veel auto's zijn toegenomen. Dit komt vooral door een PC-gebied in Amersfoort (3824) waar het geregistreerde aantal auto's met bijna 20 duizend is toegenomen.

Verschillenanalyse

In totaal waren er op 1 januari 2023 in Nederland 8.827.709 personenauto's geregistreerd, een stijging van 3,5% ten opzichte van 1 januari 2019. Daarmee is het aantal personenauto's sneller gestegen dan het aantal huishoudens (2,7%). De stijging is minder sterk dan in de periode van 2015-2019 toen het aantal met 6,9% steeg.

De sterkste afname vindt plaats in zone 3041 (Kanaleneiland). In 2018 was dit een van de grootste stijgers door de toegepaste systematiek bij 'extreem veel auto's'. Door de licht veranderde systematiek is dit getal weer omlaag gegaan naar een realistischer aantal auto's per huishouden. Dit geldt ook voor zone 3040 (Kanaleneiland). Andere grote veranderingen kunnen het resultaat zijn van verhuizingen van bedrijven met veel auto's in bezit. Zeker in gebieden waar het aantal personenauto's is gedaald, kan dit verklaard worden door de aangepaste systematiek. Dit komt omdat de gebieden waar extreem veel auto's zijn worden gecorrigeerd naar het gemiddelde aantal auto's op COROP-niveau minus het aantal auto's wat het gebied teveel heeft. Hierdoor wordt er een lager gemiddelde aantal auto's verkregen, waardoor er uiteindelijk in die gebieden minder auto's dan voorheen herverdeeld worden.

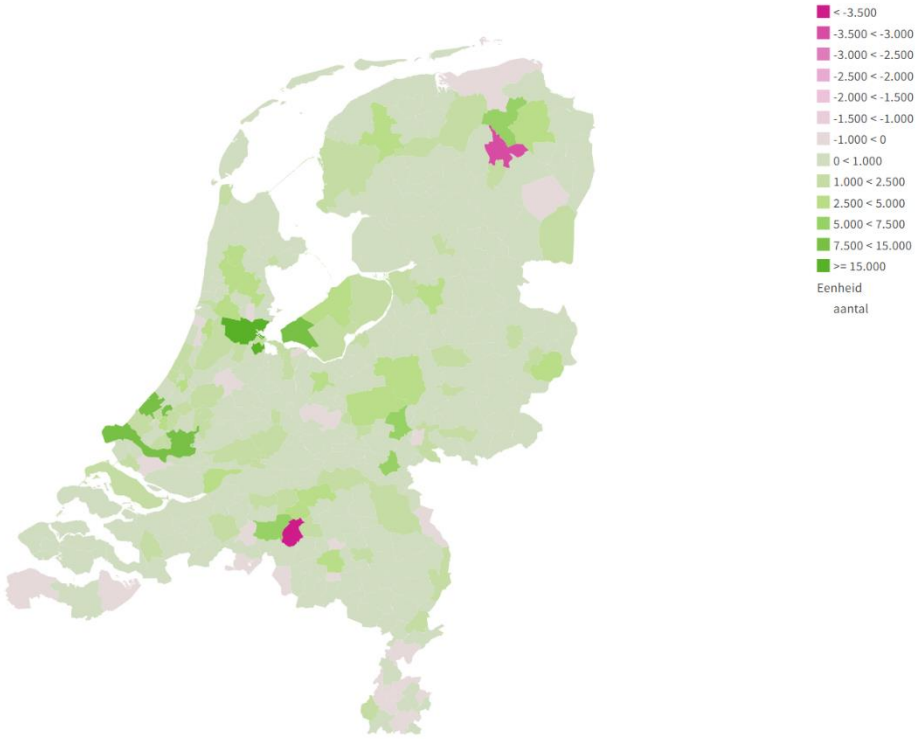
De sterkste toename vindt plaats in zone 4614 in Rotterdam. Deze toename is niet te verklaren door de toename van het aantal huishoudens. Een deel van de verklaring bestaat mogelijk uit een stijgende autobezit bij huishoudens in deze zone. Het andere deel kan weer verklaard worden door een verhuizing van een bedrijf met een groot aantal auto's in bezit naar dit gebied.

De verschillen worden sterk bepaald door verhuizingen van bedrijven met veel auto's in bezit. Dit kan het beeld van autobezit verstoren.

Tabel 6-1: Top-20 van zones met grootste verschil in aantal personenauto's in Basisjaar 2018 en Basisjaar 2022 (uitsluitend in qua gebiedsindeling niet veranderde zones)

NRM-zone (2022)	Gemeente	Personenauto's (2018)	Personenauto's (2022)	Verschil personenauto's	Huishoudens (2018)	Huishoudens (2022)	Verschil huishoudens
4514	Rotterdam	1.143	2.961	1.818	2.435	2.635	200
3791	Purmerend	5.765	7.513	1.748	6.480	6.593	113
4815	Molenlanden	777	1.930	1.153	1.324	1.395	71
2748	Almere	747	1.788	1.041	661	1.610	949
3199	Nieuwegein	204	1.207	1.003	178	1.109	931
3605	Haarlemmermeer	4.542	5.540	998	3.880	4.689	809
4171	Waddinxveen	758	1.755	997	637	1.448	811
3047	Utrecht	1.518	2.461	943	2.038	3.021	983
2569	Ede	2.754	3.682	928	2.736	2.943	207
2508	Druten	2.180	3.063	883	2.214	2.195	-19
4088	Nieuwkoop	6.380	5.410	-970	3.923	3.910	-13
4678	Nissewaard	1.799	745	-1.054	767	770	3
5123	Steenbergen	2.230	1.091	-1.139	2.132	854	-1.278
4566	Rotterdam	1.796	613	-1.183	1.055	1.201	146
2999	Utrecht	7.200	6.006	-1.194	3.962	4.203	241
1355	Tynaarlo	3.105	1.833	-1.272	1.304	1.380	76
1354	Tynaarlo	4.256	2.321	-1.935	1.786	1.748	-38
3040	Utrecht	4.937	2.509	-2.428	2.298	2.320	22
2013	Elburg	3.453	0	-3.453	2.418	0	-2.418
3041	Utrecht	9.504	4.672	-4.832	4.384	4.292	-92
Nederland		8.530.638	8.827.689	297.051	8.530.638	8.138.591	213.844

Figuur 6-1: Verschil actief wagenpark (personenauto's) in NRM Basisbestand 2018 en 2022; bron: CBS/bewerking ABF Research

6.2 Parkeertarieven

Definitie

In het NRM basisbestand is per zone het parkeertarief voor kort parkeren (PT_KP) opgenomen. De definitie daarvan luidt: "Uurtarief kort parkeren (in eurocenten), waarbij voor kort parkeren een tijdsperiode geldt t/m 3 uur".

Bron

Ten behoeve van de parkeertarieven in het NRM Basisbestand 2022 is het Nationaal Parkeer Register gebruikt, aangevuld met een websearch. Het Nationaal Parkeer Register wordt beschikbaar gesteld door het Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SHPV). Dit is een coöperatie van gemeenten die vernieuwing in de parkeerketen ondersteunt en gemeenten faciliteert bij het uitvoeren van hun parkeerbeleid. In 2022 zijn er 136 gemeenten opgenomen. In totaal zijn er anno 2023 in

Nederland 342 gemeenten. De websearch, voornamelijk via prettigparkeren.nl, is gebruikt voor de aanvullende tweehonderd gemeenten.

Werkwijze

In een groot aantal zones zijn verschillende tarieven van toepassing. In zones waar informatie uit het Nationaal Parkeerregister aanwezig is, zijn de gebiedstarieven berekend op grond van het aandeel van de oppervlakte van de verschillende parkeertarieven. Daarbij is de oppervlakte waarop geen tarief van toepassing is buiten beschouwing gelaten. Soms zijn dat gewone straten, soms gaat het om parken, waterpartijen, etc.

Ook het gemiddeld tarief van de parkeergarages/terreinen die bekend zijn in het Nationaal Parkeerregister is berekend. Om het gemiddelde van het garage/terreinentarief in een NRM-zone te bepalen is gebruik gemaakt van de capaciteit van de faciliteiten. In een paar gevallen was die niet bekend. Daar is de capaciteit op 1 gesteld. Per zone is de totale capaciteit bepaald en per garage/terrein het aandeel van in de zonecapaciteit. Met dit aandeel telt het tarief mee in de tariefbepaling per zone.
Als eindresultaat is het tarief per zone vervolgens bepaald door het hoogste van de twee gemiddelde tarieven te nemen.

Het parkeertarief in de zones in de vijf percelen (LMS, Noord, Oost, West, Zuid) is conform de in 2018 gehanteerde systematiek berekend als het gemiddelde parkeertarief van de bijbehorende moederzones. Als een moederzone geen parkeertarief heeft, dan wordt deze als een nul meegeteld. De sommatie van de parkeertarieven gedeeld door het aantal moederzones geeft het parkeertarief per zone in een perceel.

Kwaliteitsbewaking

In tegenstelling tot 2018 zijn er 494 gebieden in het NPR-bestand waar de parkeerregeling niet bekend is. Dit wordt in het bestand aangeduid met AUTO-NPR. Om toch achter de parkeertarieven van deze te komen is er een websearch gedaan zoals eerder vermeld. Van de 494 gebieden kon er aan 190 gebieden geodata gekoppeld worden. Op deze manier kon er opgezocht worden waar deze gebieden zich bevonden en konden deze weer herverdeeld worden naar de goede NRM-zones. Het ging hier om zowel parkeergarages als betaald parkeren zones. De grootste groep binnen de ‘AUTO-NPR’ groep waren parkeergarages van Q-Parking.

Verschillenanalyse

Het aantal zones met betaald parkeren loopt van 843 in 2018 op naar 1020 in NRM Basisbestand 2022. Deze toename ontstaat door uitbreiding van het betaald areaal in steden die in 2018 al betaald parkeren kenden, en door de invoering van betaald parkeren in gemeenten waar dat in 2018 volgens het NRM Basisbestand nog niet het geval was. In 2018 hadden van de huidige 355

gemeenten in Nederland er 143 in één of meer zones betaald parkeren. In totaal zijn er in 2022 136 gemeenten met betaald parkeren en 206 zonder.

Tabel 6-2: Aantal zones met betaald parkeren 2018 en 2022; bron: Nationaal Parkeerregister/ABF Research

Prijs (euro's)	2018	2022
geen betaald parkeren	5.602	5.445
tot 1 euro	120	71
1 tot 2 euro	419	370
2 tot 3 euro	215	326
3 tot 4 euro	58	101
4 tot 5 euro	18	87
5 tot 6 euro	6	39
6 tot 7 euro	3	19
7 tot 8 euro		6
8 tot 9 euro		1
totaal aantal zones	6.441	6.465

6.3 Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen

Om het gemiddeld inkomen per NRM-zone te berekenen is gebruik gemaakt van de koppeltabel tussen pc6-gebieden en NRM-zones. Gemiddeld gezien omvat een NRM-zone 72 pc6-gebieden (minimaal 1 pc6-gebied, maximaal 473). De koppeltabel is geïmporteerd in de beveiligde remote-access-omgeving van het CBS. Vervolgens is met behulp van de koppeltabel van iedere woning (en overig vastgoedobject) in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) bepaald in welke NRM-zone deze valt. Vanuit de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de huishoudens die staan ingeschreven op de adressen gekoppeld. Ten slotte zijn er inkomens aan de huishoudens gekoppeld vanuit registers afkomstig van de Belastingdienst (zie INHATAB). De meest recente inkomensdata betreffen momenteel de (voorlopige) inkomens over het jaar 2021. Voor het bepalen van het huishoudensinkomen wordt door het CBS uitgegaan van de huishoudenssamenstelling op 1 januari van het inkomensjaar, in dit geval 1-1-2021. We gebruiken dan ook het BRP-adres op 1-1-2021 om te bepalen in welke NRM-zone de huishoudens woonachtig zijn.

Het bestand met huishoudensinkomens over 2021 omvat 8.294.374 huishoudens. Hiervan is echter een aantal (fiscale) huishoudens buiten beschouwing gelaten, te weten:

- Institutionele bevolking (n=239.359)
- Particuliere huishoudens met een onbekend inkomen bij de Belastingdienst (n=106.313)
- Particuliere huishoudens met een onvolledig jaarinkomen, zoals emigranten (n=159.091)
- Huishoudens waarvoor geen NRM-zone gekoppeld kon worden (n=1.867)

Na bovenstaande selecties resteren er 7.787.744 particuliere huishoudens waarvoor het (volledige) besteedbaar jaarinkomen en de NRM-zone bekend zijn. Het besteedbaar inkomen (definitie CBS)

bestaat uit het bruto huishoudensinkomen verminderd met (i) betaalde inkomensoverdrachten zoals alimentatie, (ii) premies inkomensverzekeringen zoals premies betaald voor sociale verzekeringen, volksverzekeringen en particuliere verzekeringen in verband met werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en ouderdom en nabestaanden, (iii) premies ziektekostenverzekeringen en (iv) belastingen op inkomen en vermogen. Het bruto inkomen van het huishouden (definitie CBS) omvat – in tegenstelling tot het persoonlijke bruto inkomen – ook inkomen uit vermogen, kinderbijslag, kindgebonden budget en ontvangen gebonden overdrachten zoals de huurtoeslag. Inkomen uit deze bronnen is dus ook onderdeel van het besteedbaar inkomen van huishoudens.

Binnen de geselecteerde huishoudens zijn er 187.682 studentenhuishoudens. Het geregistreerde inkomen van studentenhuishoudens is doorgaans (erg) laag, onder meer omdat studieleningen niet tot het inkomen worden gerekend. Ook eventuele financiële ondersteuning door ouders wordt niet meegenomen in het inkomen dat het CBS berekent. Dit geeft een vertekend beeld van het inkomen in NRM-zones met relatief veel uitwonende studenten. Voor studentenhuishoudens is daarom het gemiddelde besteedbaar inkomen van uitwonende studenten volgens het Nibud aangehouden: een bedrag van € 1.237 per maand (zie Nibud Studentenonderzoek 2021, p12). In tegenstelling tot het CBS beschouwt het Nibud de premie van de ziektekostenverzekering als een uitgave en dus wordt de zorgpremie door het Nibud niet afgetrokken van het besteedbaar inkomen. Om beter aan te sluiten op de definitie van het CBS hebben wij deze wel in mindering gebracht. Een basis zorgverzekering kostte in 2021 gemiddeld € 125 per maand (zie zorgwijzer.nl). Het besteedbaar jaarinkomen van studentenhuishoudens komt daarmee op (€ 1.237 – € 125) × 12 = € 13.344.

Vanwege privacyrichtlijnen van het CBS mogen (inkomens)statistieken gebaseerd op minder dan 10 waarnemingen niet getoond worden. In 291 van de 6.439 NRM-zones (4,5%) woonden minder dan 10 huishoudens op 1-1-2021 (na eerder genoemde selecties). Voor deze zones wordt het gemiddelde besteedbaar huishoudensinkomen op gemeenteniveau aangehouden. Het gemiddeld inkomen van een huishouden in Nederland berekend op de hierboven beschreven wijze bedraagt € 49.196.

07
Buitenland

In de verkeersmodellen van Rijkswaterstaat wordt rekening gehouden met het verkeer van en naar het buitenland

11^500

Bevolking België (miljoen)

83^000

Bevolking Duitsland (miljoen)

600^000

Bevolking Luxemburg (duizend)

68^000

Bevolking Frankrijk (miljoen)

7.1 België

De NRM-zones in België komen over het algemeen overeen met de indeling naar arrondissementen en gemeenten. Een aantal zones dicht bij Nederland bestaat uit delen van gemeenten. Het betreft negen gemeenten die in totaal in 36 zones zijn gesplitst. Voor deze zones is dezelfde verdeelsleutel gebruikt als in basisbestand NRM 2018, welke gemaakt is op basis van het aantal inwoners op lager schaalniveau.

Bevolking

Zowel de bevolking als het aantal huishoudens van België zijn voor 1 januari 2022 beschikbaar per gemeente naar 1-jaarsleeftijdsklassen via Statistics Belgium. Via aggregatie zijn NRM-zones gevuld die uit meerdere gemeenten bestaan. Met behulp van de verdeelsleutel zijn NRM-zones gevuld die uit delen van gemeenten bestaan.

Beroepsbevolking

Voor de beroepsbevolking is gebruikt gemaakt van de Vlaamse arbeidsmarktrekeningen die via het Steunpunt WSE beschikbaar zijn. Het betreft de tabel Bevolking (15 t/m 64 jaar) naar socio-economische positie, activiteitsgraad, werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad, naar geslacht en leeftijd (Belgische gemeenten; jaargemiddelde 2021).

Banen

Hiervoor is ook gebruik gemaakt van de meest recente cijfers uit de Vlaamse arbeidsmarktrekeningen. Het betreft de binnenlandse werkgelegenheid naar vier sectoren en statuut (Belgische gemeenten; jaargemiddelde 2019). Er is een schatting gemaakt van de verdeling naar de acht in de SEGs gebruikte sectoren.

7.2 Duitsland

De administratieve indeling van de Duitse Bundesländer bestaat uit Kreisen, die zijn onderverdeeld in Gemeinden, en Kreisfreie Städten. Er zijn vier typen NRM-zones in Duitsland:

- Opgebouwd uit één of meerdere Kreisen/Kreisfreie Städten
- Opgebouwd uit een aantal gemeenten binnen één Kreis
- Gelijk aan één gemeente
- Deel van een gemeente

Bevolking

De volgende bronnen uit de databank GENESIS (www.regionalstatistik.de) zijn gebruikt:

- Bevolking naar geslacht, 17 leeftijdsklassen en Gemeinden per 31.12.2021

- Bevolking naar geslacht, 1-jaarsleeftijdklassen en Kreisen per 31.12.2021

Voor zones van type 1 t/m 3 volstaat bron A, terwijl voor type 4 ook informatie over de verdeling binnen een gemeente nodig is. Omdat de resultaten van de Zensus 2022 nog niet beschikbaar zijn is voor de onderverdeling gebruikt van de verdeling zoals die voor Basisjaar 2018 is berekend met behulp van het vierkantenbestand (1km-grid) waarin een aantal uitkomsten van de Zensus 2011 beschikbaar zijn gesteld.

Het aantal huishoudens conform de Nederlandse definitie is niet beschikbaar voor kleinere gebieden. Er is gebruik gemaakt van de resultaten van de Mikrozensus 2021 op het niveau van de Bundesländer.

Beroepsbevolking

Voor de beroepsbevolking in Duitsland in 2018 is gebruik gemaakt van gegevens van die Eurostat op NUTS2-niveau publiceert over arbeidsdeelname en werkloosheid. Het betreft gegevens op het niveau van Bundesländer. Deze zijn naar rato van de omvang van de bevolking in de leeftijd 15-74 jaar verdeeld over de Kreisen, gemeenten en delen van gemeenten. Dit betekent overigens dat er een definitieverschil is met de beroepsbevolking zoals die voor Nederland in het bestand is opgenomen. In Nederland worden conform de SEGs-definitie uitsluitend mensen die 12 uur of meer (willen) werken geteld.

Banen

Het aantal banen is geschat op basis van de statistiek Erwerbstätigen nach Wirstschaftsbereichen (am Arbeitsort) uit de GENESIS databank. Deze statistiek uit de Erwerbstätichenrechnung is op Kreisniveau beschikbaar voor 2021 en kent een onderverdeling in zeven sectoren die niet overeenkomen met de SEG verdeling. Na een schatting van het aantal banen naar de diverse in de SEGs gebruikte sectoren is er in zones waar dit nodig is een verdeling naar gemeenten, c.q. deelgemeenten gemaakt op basis van de verdeling van het aantal huishoudens.

7.3 Luxemburg

Luxemburg bestaat uit één zone. Gebruik is gemaakt van cijfers van Statec, Institut nationale de la statistique et des les études economiques en Eurostat. Om tot de gewenste leeftijdsklassen te komen is aangenomen dat 1-jaarsklassen 20% van de vijfjaarklassen vormen. De beroepsbevolking is op basis van Eurostat-gegevens.

7.4 Frankrijk

Frankrijk bestaat uit twee zones. Gebruik is gemaakt van cijfers INSEE en Eurostat. Om tot de gewenste leeftijdsklassen te komen is aangenomen dat 1-jaarsklassen 20% van de vijfjaarsklassen vormen. De beroepsbevolking is op basis van Eurostat-gegevens.

ABF Research
Verwersdijk 8 • 2611 NH Delft • +31 (0) 15 27 99 300 • info@abf.nl • www.abfresearch.nl